

KENTTÄPOSTIA

Nro 3/2022

Viesti sotiemme 1939–1945 veteraaneilta

Abiturientit
sotahistorian
opintomatalla
Raatteen tiellä

● Sivun 3

Miten veteraanien
asiat hoituvat
hyvinvointialueilla?

● Sivun 13

Muistouistin
antaa kalojakin

● Sivun 18

Huomionosoituksia
ansioituneille

● Sivun 20

Veteraanien hengellisen työn virikepäivät: "Yhteinen tekeminen tärkeintä"

● Sivun 13

Teemalehti avaa meren ja rannikon sotatapahtumia

Suomen sotalaivastolle ei osunut suuria taisteluja Talvisodan aikana, kun Suomenlahti oli jäässä. Sen sijaan Jatkosodassa merisodankäynti oli täyttä totta.

Vihollisella oli murskaava ylivoima merisodassakin, mutta suomalaisten puolustus kesti! Rannikkojoukkojen ensimmäiset suuret taistelut käytiin Teikarsaareissa kesällä 1944.

Uusi teemalehti kertoo sanoin ja kuvin näistä tapahtumista. Tässä järjestöliitteessä lisäksi kaksi bonusjuttua kaikille jäsenille.

KENTTÄPOSTIA

LOTTA
SVÄRD
SÄÄTIÖ

Julkaisijat:

Suomen Sotaveteraaniliitto
Rintamaveteraaniliitto
Tammenlehvän perinneliitto
Lotta Svärd Säätiö

Ilmestyy neljä kertaa vuodessa

Kustantaja:

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600, 00521 Helsinki

Päätoimittaja:

Sakari Martimo
Vt. päätoimittaja:
Heikki Karhu
Puhelin: 044 331 4483
Toimitussihteeri:
Ariela Säkkinen
toimitus@sotaveteraaniliitto.fi

Toimitusneuvosto:

Jukka Halonen (pj)
Heikki Karhu
Markku E. Tuominen
Maili Hanski

Lehtitilaukset ja
osoitteenmuutokset:

Riina Lillfors
Puhelin: 041 315 0196
riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi
Terttu Kettunen
Puhelin: 050 543 8787
terttu.kettunen@rintamaveteraaniliitto.fi

Ilmoitukset:

Isto Valkeapää
GSM 044 722 5926
isto.valkeapaa@sotaveteraaniliitto.fi

Painopaikka:

PunaMusta

PÄÄKIRJOITUS 21.9.2022

Niin on jos siltä näyttää

Rakennemuutoksen vauhti on kiihtymässä. Muutoksen tavoitteena on valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti tunnettu toimintakykyinen yhdistys: Tammenlehvän Perinneliitto.

Jos halutaan, että Tammenlehvän Perinneliitto jatkaa veteraanijärjestöjen toimintaa perinneaikana, on sille luotava todellinen kyky alueellisen perinnetyön ohjaamiseen, viestintään ja varainhankintaan. Liiton tulee kyetä myös ohjaamaan tuki- ja edunvalvontatyötä. Näihin kaikkiin tehtäviin liitto tarvitsee vakaan rahoitus pohjan. Tällä hetkellä tämä edellytys ei täyty.

Valtiovalta on alkanut selvittää keinoja, miten Suomen 1939–1945 käymien sotien ja veteraanien perinnettä tulevaisuudessa säilytetään. Kuten tiedetään, valtioneuvoston kanslia asetti kansallisena veteraanipäivänä 27. huhtikuuta 2022 työryhmän, joka selvittää ja laatii ehdotuksen perinteen säilyttämisestä, hoitamisesta ja vaalimisesta osana suomalaista yhteiskuntaa. Työryhmässä haetaan ratkaisuehdotusta esimerkiksi perinnetyön organisoimiseen ja rahoittamiseen ja määrittämään valtion rooli perinnetyössä.

● *Svensk resume sidan 12*

Työryhmän perustaminen ei vielä tarkoita sitä, että perinneajan taloudellista perustaa koskevat asiat olisi ratkaistu. Työryhmän määräaika on tammikuun loppu vuonna 2023. Jos työryhmä antaa suosituksia valtion rooliksi toiminnan rahoittajana, on jotain konkreettista odotettavissa aikaisintaan vuoden 2024 keväällä. Tämä osaltaan korostaa vaadetta alueellisten perinneyhdistysten kykyyn ja haluun hankkia rahoitusta toiminta-alueen tukijoilta. Myös alueellisten ja paikallisten keräysten toteuttamismahdollisuuksia on syytä pohtia eri hankkeiden rahoitusvaihtoehtoina. Toimintamenoja ei voi ajatella katettavan täysimääräisesti keskusjohdon toimenpitein.

Hieman yllättävää on ollut rakennemuutoksen edellyttämän suunnittelutyön monimutkaistuminen. Suunnittelutyön alussa lähtökohtana oli perinneyhdistysten organisointi Sotaveteraaniliiton jäseniksi. Syynä tähän oli se, että Sotaveteraaniliitolla katsottiin ainoana veteraanijärjestönä olevan edellytykset tarjota kattavat järjestöpalvelut. Edelleen perusajatuksena on ollut siirtää perustetut perinneyhdistykset aikanaan yhtenä kokonaisuutena Tammenlehvän Perinneliittoon. Matkan varrella on tullut havaittua, että toiminnallisesti yksinkertaisin ratkaisu onkin koettu eräin osin ongelmalliseksi. Tärkeäksi on joissakin vaiheissa todettu ennemminkin se, miltä asiat näyttävät kuin se, minkälaiset ne asiat ovat - vähän italialaisen kirjailija **Luigi Pirandellon** mukaan, jolta otsikko on lainattu.

Veteraanien perinnetyö on nyt virallisesti todettu osaksi Suomen kansallista kulttuuriperimää. Suomessa on kautta aikojen käyty erilaisia ”kulttuurisotia” milloin Tuntemattoman sotilaan, milloin Juhannustanssien tiimoilta. Pidetään nyt kuitenkin huolta siitä, ettei rintama kata Tammenlehväsukupolven perinnetyötä.

PEKKA HOLOPAINEN

toiminnanjohtaja, Tammenlehvän Perinneliitto

TOIMINNANJOHTAJALTA

Valppaus tarpeen edunvalvonnassa

Tuleva vuodenvaihte tuo suuria muutoksia sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen, kun vastuu niistä siirtyy kunnilta hyvinvointialueille. Myös valtion korvaamien sotiemme veteraanien koti- ja avopalvelujen järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille.

Sotiemme veteraanien kuntapalveluiden sisällössä ja laajuudessa on edelleen huomattavia paikkakuntakohtaisia eroja. Hyvinvointialueet tulevat yhtenäistämään palveluja, jolloin on ratkaisevaa, minkä tasoisina niitä jatkossa järjestetään. Vaarana on, että palvelut voivat heiken-

tyä niillä paikkakunnilla, joissa ne nyt toimivat parhaiten.

Valtiokonttori korvaa jatkosakin tunnuksen omaavien sotiemme veteraanien samoin kuin sotainvalidien palveluista aiheutuvat kustannukset. Hyvinvointialueilla on siis taloudelliset edellytykset toteuttaa nämä palvelut parhaalla mahdollisella tavalla. Palvelujen tasoa yhtenäistettäessä tulee lähtökohtana olla, että ne eivät kenenkään kohdalla heikene. Samalla palveluja on perusteltua täydentää niillä paikkakunnilla, joissa sotiemme veteraanit eivät tällä hetkellä saa niitä tarpeellisessa laajuudessa. Veteraa-

niyhdistysten ja -piirien luottamushenkilöiden on syytä seurata, miten sotiemme veteraanien palvelut toteutuvat vuodenvaihteen jälkeen ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin ilmenevien epäkohtien korjaamiseksi.

Veteraanijärjestöt tiedottavat hyvinvointialueiden virkamiesjohdolle ja luottamushenkilöille sotainvalidien ja veteraanien asemasta erityisryhmänä, joiden palvelut korvataan erillisen lainsäädännön nojalla. Korvauksista huolehtivana viranomaisena myös Valtiokonttori lähettää hyvinvointialueille näitä palveluja koskevat ohjeet.

Myös hoito- ja kuntoutuslaitosten verkosto harvenee. Valtiokonttorin hoito- ja kuntoutuslaitosten kanssa solmima sopimus päättyy kuluvan vuoden lopussa. Jatkoa koskevia sopimuksia ei ole vielä julkistettu. Tässä vaiheessa on kuitenkin jo tiedossa, että osa aiemmista palveluntuottajista ei ole jatkamassa tätä toimintaa. Syksyn aikana selviää, missä veteraanien laitospalveluista ensi vuonna annetaan ja kuinka kattavasti Valtiokonttorin järjestämää neuvontapalvelua on saatavissa.

SEPPO SAVOLAINEN
pääsihteeri,
Sotainvalidien Veljesliitto

Petteri Rokka sijaistaa Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtajana

Sotaveteraaniliiton nykyinen toiminnanjohtaja **Sakari Martimo** siirtyy virkavapaalle 1.9.2022 – 31.1.2023 väliseksi ajaksi. Sijaisena toimii marraskuussa 2019 liiton suunnittelupäällikkönä aloittanut **Petteri Rokka**.

Kommodori evp. Martimon virkavapaus liittyy Suomen jättämään NATO-jäsenhakemukseen. Jo ennen todennäköistä täysjäsenyyttä Suomen edustajat saavat osallistua aiempaa laajemmin eri NATO-esikunnissa pidettäviin suunnittelu- ja muihin kokouksiin. Tähän tarvitaan nykyistä enemmän henkilöstöä, ja Puolustusvoimat turvautuu ylimenovaiheessa myös evp-henkilöstöön.

Virkavapauden valmisteluissa pidettiin erityinen huoli siitä, että Sotaveteraaniliiton toiminta ei kärsi järjestelyistä. Tukitehtävät ja perinetyön valmistelut etenevät hyvässä järjestyksessä, eikä loppuvuoden aikana ole nähtävissä (yli)työllistäviä hankkeita. Merkittävä Perinneportaalin lanseeraus on tosin suunniteltu itsenäisyyspäivälle, mutta tämänkin järjestelyt ovat hyvässä vaiheessa.

Petteri Rokka on ehtinyt kolmen vuoden aikana perehtyä syvällisesti liiton ja veteraanikentän kokonaisuuteen, joten liitto on loppuvuoden hyvissä käsissä.

Petteri Rokka (vas.) on alusta saakka työskennellyt tiiviisti toiminnanjohtaja Sakari Martimon kanssa.

Lukiolaiset sotahistoriallisella opintomatkalla Torkkelinmäeltä Raatteentielle

Tammenlehvän Perinneliitto ja Kaatuneiden Muistosäätiö tarjosivat elo-syyskuun vaihteessa Helsingin lukiolaisille mahdollisuuden Raatteen tien opintomatkkaan, jossa tutustuttiin Talvi- ja Jatkosotaan johtaneisiin tekijöihin sekä niiden vaiheisiin.

Matkalla tutustuttiin moniin tärkeisiin taistelupaikkoihin, museoihin, näyttelyihin sekä muistomerkkeihin, samoin kuin sotien aikaisten asukkaiden ja sotilaiden elämään.

Matkaan lähti nelisenkymmentä opiskelijaa Kallion ja Mäkelänrinteen lukioista sekä Torkkelista, Helsingin kuvataidelukiosta.

Neljän päivän aikana matkustimme bussilla Suomussalmella, Kuhmossa ja Ilomantsissa; paikoissa, joissa torjuttiin Neuvostoliiton hyökkäykset Talvisodassa. Bussimatalla siirtyessämme paikasta toiseen ryhmällemme kerrottiin ympäröivästä alueesta ja sotien tapahtumista. Pysähtymiskohteena oli esimerkiksi Lehtovaaran muistomerkki, jonka laatta kertoo kyseessä olevan paikka, jossa ammuttiin Talvisodan ensimmäiset laukaukset.

Tutustuimme moniin entisöityihin ja uudelleen rakennettuihin puolustusasemiin. Kävimme muun muassa taisteluhautoissa ja saimme käsityksen niiden rakennustavasta ja havainnollisen esimerkin siitä, miten niiden sijainnin valitseminen auttoi puolustuksessa hyökkääjää vastaan.

Vierailimme myös muilla sota-aikaisilla rakennuksilla kuulemassa paikan merkityksestä sota-aikana. Vaikuttava kohde oli esimerkiksi rajakenraali **Erkki Raappanan** maja Parppeinvaaralla.

Suoraan taistelupaikoille

Retken keskeinen painopistealue oli puna-armeijan hyökkäysoperaatio Suomussalmelle, jonka miehittämisen jälkeen sen oli määrä jatkaa hyökkäystä kohti Oulua ja lopulta katkaista Suomi kahtia miehitystä varten. Kävimme alueilla, jossa neuvostojoukot ylittivät rajan sekä taistelupaikoilla, joissa suomalaiset yrittivät ja lopulta onnistuivat torjumaan hyökkäyksen.

Suuri osa retken sisällöstä pyöri kyseisen hyökkäyksen ympärillä. Tärkeimpinä taistelupaikkoina esiteltiin Suomussalmen kirkonkylän ja siitä pohjoiseen sijoittuneet taistelut, esimerkiksi Kiantajärven etelärannan taistelu, joka pysäytti Neuvostoliiton hyökkäyksen, muodostuen sodan käännekohdaksi.

Raatteen tie oli yksi kohteista, joista Puna-armeija vyöryi Suo-

meen. Paikalla ryhmällemme kerrottiin, miten Neuvostoliiton divisioonat marssivat ja miehittivät alueen.

Suomalaisten suunnitelmana ja tarkoituksena oli katkaista neuvostojoukkojen huoltoyhteydet rajan taakse ja eristää sekä tuhota syntyneet motit. Suomalaisten kannalta taistelut olivat lopulta menestyksekkäitä ja loivat osaltaan Talvisodan legendaa.

Keskustelimme myös paikallisten asukkaiden kohtaloista ja siitä, miten Neuvostoliiton työleireille vietyjen suomalaisten kävi. Kävimme katsomassa Raatteen tiellä sijaitsevaa rajaväyhykettä sekä sota-ajan rajavartiomasaa.

Selvemmän käsityksen sodan kulusta ja asetelmista sai myös talvisotateemaisissa näyttelyissä ja museoissa, joissa varsinkin opastettujen kierrosten aikana asiat jäivät hyvin mieleen. Museokäynnillä katsoimme myös lyhyitä dokumentteja, jotka antoivat uusia näkökulmia Suomen silloiseen tilanteeseen.

Museoissa saimme mahdollisuuden tutkia sodan aikaista suomalaisten ja neuvostoarmeijan kalustoa pienesineistä panssarivaunuihin. Mieleen jäi varsinkin Raatteen portin talvisotamuseossa näytillä oleva neuvostoliittolaisen Shvetsov-hävittäjän moottori.

Tarinat muuttuivat todeksi

Talvi- ja jatkosotateemaisen matkan painotus oli selvästi enemmän

Helsinkiläiset abiturientit tutustumassa Raatteen rajavartioiden tupamuseoon. (Kuva: Anne Mattson)

ensiksi mainitussa, mutta Jatkosodastakin kerrottiin esimerkiksi Suomen puolustusvaiheen taktiikoita ja puolustusasemia, joilla vierailimme varsinkin opintomatkan loppupuolella.

Lähes kaikkiin vierailemiimme paikkoihin liittyi myös yksittäisiä ja henkilökohtaisia tarinoita, joiden avulla saattoi muodostaa kuvan sodan tapahtumista yksittäisten ihmisten kannalta. Ne auttoivat hahmottamaan, miltä rintamalla viikkoja ja kuukausia viettäneiden ihmisten arki mahtoi tuntua.

Näiden tarinoiden ansiosta nyt 2020-luvullakin ymmärtää, että 80 vuoden takaiset asiat olivat totta, eivätkä pelkkää legendaa. Historian kirjoista luetut tarinat muuttuivat retkellä kouriintuntuvaksi todellisuudeksi. Mielenkiintoa lisäsivät tiedot siitä, millaista ihmisten arki oli ennen sotaa ja sen jälkeen.

HENRIKKI HYVÄRINEN
Helsingin kuvataidelukio

KANNEN KUVA: OLLI LAITINEN

LAATOKAN RANNIKKOPUOLUSTUS KESTI SOTAVUOSINA

Suomen itsenäistyttyä Laatokan puolustus järjestettiin ensimmäisen kerran jo sisällissodan aikana maaliskuussa 1918. Ensin vain aluksin ja merimiinoin operoiva joukko oli nimeltään *Vuoksen Laivasto*.

Nimeä *Laatokan Puolustus* alettiin käyttää huhtikuussa 1918. Lokakuussa 1918 nimeksi tuli *III Rannikkotykistöpataljoona*. Vuoden 1919 toukokuussa Laatokan meripuolustuksesta vastaavan joukon nimeksi vahvistettiin *Rannikkotykistörykmentti 3 (RT 3)*. Tämä nimi oli käytössä lokakuuhun 1939 asti, jolloin puolustuslaitoksessa siirryttiin sodan ajan kokoonpanoon.

Ylimääräisten harjoitusten ja talvisodan ajan nimenä oli *Laatokan Meripuolustus*. Jatkosodan aikana Laatokan puolustuksesta vastaavan yhtymän nimi oli *Laatokan Rannikkoprikaati*. Rannikkotykistörykmentti 3:n komentajana toimi vuodesta 1927 alkaen eversti **Eino Iisakki Järvinen**. Hän oli Laatokan joukkojen komentaja myös Talvisodan aikana sekä Jatkosodassa vuoteen 1943 saakka.

Kiinteät rannikkopatterit tulivat Laatokan puolustuksen kulkimiksi. Aivan ensi vaiheessa vuonna 1918 pattereilla oli kevyt tykkikalusto. Vuosina 1919–1923 rakennettiin raskaiden patterien linnaeketju, joka alkoi Laatokan

länsirannalta Taipaleenjoen suun pohjoispuolelta ja päättyi Laatokan koillispuolelle, Salmin edustalle. Laatokan puolustusjärjestely oli Suomen oloihin nähden luja.

Talvisodan taistelut

Talvisodassa Laatokan Meripuolustus piti sodan loppuun asti hallussaan kaikki linnakkeensa, ja se tuki tehokkaasti maarintaman taistelua etenkin Taipaleenjoella ja Laatokan koillisosassa, Salmin - Impilahden alueella.

Vuoksen virta laajenee alajuoksullaan Suvannon leveäksi vesireitiksi. Suvannon pohjoisrannalla sijainneet rannikkotykkein varustetut kuusi sulkulinnaketta olivat menestyksellisesti mukana torjumassa Taipaleen suunnalla hyökännyttä neuvostoarmeijaa. Kovimpiin taisteluihin joutuivat Patoniemen ja Kekinniemen sulkulinnakkeet.

Moskovan rauhan jälkeen pääosa Laatokan rannikkotykikkalustosta evakuoitiin. Laatokan joukot toimivat sisävesipattereina Suur-Saimaan - Pielisen välillä.

Jatkosodan vaiheet

Jatkosodan alussa rannikkotykkeistä muodostetut linnoituspatte-

ristot tukivat hyökkäviä joukkojamme, kunnes Laatokan rannikko saatiin vallattua takaisin. Laatokan saaristossa käytiin myös taistelua. Tunnetuimpia näistä ovat Rahmansaaren ja Markatsimansaaren valtaustaistelut syyskuussa 1941.

Puolustuksen vakiinnuttua pääosa Talvisodan aikaisista linnakkeista varustettiin uudelleen. Laatokan itärannalla vanhan valtakunnanrajan eteläpuolella, Rajakonnusta alkaen, puolustusalueeseen liitettiin noin 60 kilometrin rannikkokaistale aina Gumbaritsaan asti.

Kun Neuvostoliiton suurhyökkäys oli alkanut kesäkuussa 1944, Laatokan itärannan tehokkain tykkikalusto siirrettiin Karjalan kannaksella. Murskaavan ylivoiman turvin vihollinen suoritti maihinnousun Tuulokseen kesäkuun lopulla, ja se mursi rannikkojoukkojemme puolustuksen. Aunuksen rannikkoa ja Mantsinsaaren - Pitkärannan saaristoa lukuun ottamatta Laatokan Rannikkoprikaati kuitenkin piti linnakkeensa hallussaan Jatkosodan loppuun saakka.

Laatokan puolustajien perinteitä on vuodesta 1948 alkaen vaalinnut Turun Rannikkotykistörykmentti. Tätä velvoittavaa tehtävää hoitaa nykyisin Merivoimien Esikunta.

ERKKI MARTTILA

Mantsinsaaren legenda

Suuret ja paljon taisteluja kokeneet Mantsinsaari ja Lunkulansaari sijaitsevat Laatokan koilliskulmassa aivan mantereen läheisyydessä. Noin 15 kilometriä pitkät saaret muodostavat yhdessä Uuksalonpään pitkän niemen kanssa omanlaisen alueen, joka on yhtä paljon mannerta kuin saaristoa.

Maantie kulki Salmin kirkonkylästä aivan mantereesta kiinni olevaan Lunkulansaareen. Lunkulansaaresta Mantsinsaareen taas päästiin kapulalossilla. Molemmissa saarissa asui satoja perheitä suurissa kylissä. Saaret kuuluivat Salmin pitäjään.

Mantsinsaaren lounaisrannalle sijoitettiin 1921 kaksitykkinen kuuden tuuman Canet-patteri. Siihen kuului aluksi betoninen kahden tykin avo- asema, upseerien asunto, kasarmi, laiturit sekä joitakin talousrakennuksia. Patterin kasarmi sekä asuin- ja huoltorakennukset sijaitsivat idylli-

sesti Härkämäen kylän siviiliasutuksen ja peltotilkkujen lomassa.

Mantsinsaaren kaksitykkisen patterin pääampumasuunta oli laajaa Laatokan ulappaa, joka aukeni patterimäeltä lounaaseen. Tykki- asemat oli rakennettu sen mukaisesti. Kuitenkin jo alkuperäisissä suunnitelmissa oli huomioitu myös maa-ammunnat Lunkulansaareen, Salmin kirkonkylän pohjoispuolelle ja Uuksalonpäähen. Molemmilla tykeillä kyettiin ampumaan näille patterin takasektorin alueille.

Talvisodan sytyessä Salmin Lohkoon kuuluivat Mantsinsaaren rannikkopatteri, 1-tykkinen rautatiepatteri, kaksi jäykkälavettisella kalustolla varustettua kenttätykkipatteria ja yksi jalkaväkikomppania. Ylivoimainen vihollinen hyökkäsi yli jäätyneen Perämaan salmen 2.12.1939.

Erillinen Polkupyöräkomppania 4 viivytti vihollista läpi Lunkulan-

saaren viiden päivän ajan. Yksikkö vetäytyi pahoja tappioita kärsineenä ja loppuun väsyneenä Mantsinsaaren puolelle. Tässä vaiheessa neuvostojoukot olisivat epäilemättä päässeet Mantsinsaaren puolelle. Aloite siirtyi kuitenkin suomalaisille, kun Mantsinsaareen kuljetettiin aluksilla Valamosta Erillinen pataljoona 23.

Pataljoona valtasi tammikuun alussa 1940 takaisin Lunkulansaaren pohjoispään sekä Uuksalonpään aina Kaidan sahalle asti. Pataljoona käynnisti tehokkaan partioinnin Salmista Pitkärantaan johtavalle rantatielle. Tämä partiointi yhdessä Mantsinsaaren patterin tulenkäytön kanssa kulutti ja sitoi vihollisjoukkoja erittäin tehokkaasti miltei sodan loppuun saakka.

Mantsinsaari, Lunkulansaaren pohjoisosa ja Uuksalonpään eteläosa pysyivät suomalaisten hallussa rauhantekoon asti. Uuksalonpää to-

sin menetettiin rauhantekoa edeltäneenä päivänä. Ne muodostivat vihollisen sivustassa, itse asiassa lähes selustassa olevan puolustusaseman. Useita kymmeniä kilometrejä pohjoisempaan kokonainen neuvostodivisioona oli lähes motissa Kiteän alueella. Mottiin johti Laatokan saariston halki kapea huoltotie, jonka kuljetuksia myös Salmin Lohkon vähäinen tykistö vaikeutti tehokkaasti. Mantsinsaaren rannik-

kopatteri ampui talvisodassa putkensa täysin loppuun.

Jatkosodan aikana Mantsinsaaren patteri varustettiin niin ikään kuuden tuuman Canet-kalustolla. Heinäkuun 1944 alkuun mennessä Mantsinsaari uhkasi jäädä taas vihollisen selustaan. Patteri tykkineen kuitenkin evakuoitiin onnistuneesti kesäyössä Impilahden Huunukkaan, jossa se toimi sodan loppuun asti.

Taipaleen rannikkopatterit

Järisevä

Järisevänniemi sijaitsee Taipaleen jokisuusta neljä kilometriä pohjoiseen. Puoli kilometriä leveä ja suunnilleen yhtä pitkä niemi erottuu selvästi Laatokan muuten näillä seuduilla suorasta ja laakeasta rannasta. Järisevänniemen eteläpuolella on Järisevälahti. Siitä etelään leviyttyy laaja hiekkaranta nimeltään Järisevänhiekka.

Järisevänniemeen sijoitetusta patterista käytettiin yleisimmin nimeä Taipale (Järisevä). Patterille sijoitettiin ensin vuonna 1918 kaksitykkinen 75 millimetrin patteri. Kalusto vaihdettiin kuitenkin jo seuraavana vuonna 120 mm:n Armstrongeihin, joita oli vapautunut Ahvenanmaalta, kun sen rannikkopatterit purettiin vuoden 1919 kuluessa.

Järisevän patterin pääampumasuunta oli suoraan ulapalle, itään. Vuodelta 1926 olevan ampuma-ala-piirroksen mukaan koko sektori oli noin 200 astetta. Ampumasektori ulottui vasemmalta Ylläppäänniemestä oikealle Taipaleenjoen suun alueelle. Varsinaista takasektoria mantereen puolelle ei ollut.

Järisevään rakennettiin 30-luvulla teräsbetoninen tulenjohtoasema. Sieltä pystytettiin hyvällä säällä johtamaan tulta Saunaniemeen asti. Näin tehtiinkin Talvisodan alkuvaiheessa Kaarnajoen patterin häiritessä Saunaniemessä tapahtuvia joukkojenkuljetuksia.

Järisevän patterin ajateltu päättehtävä oli meriammunta suorasuuntauksella. Sodan alusta alkaen pää-

tehtäväksi muodostuivat kuitenkin maa-ammunnat epäsuoralla menetelmällä. Patterille rakennettiin tulenjohtotaso käytännön järkeä ja tilapäisvälineitä käyttäen.

Järisevän patteri tulitti heti sodan alettua tehokkaasti Taipaleenjoen suun ja Terenttilän alueelle. Avoimen niemen päässä oleva patteri joutui sen vuoksi hyökkääjän armottoman tykistötulen ja ilmapommitusten kohteeksi. Toinen Järisevän 120 mm:n tykeistä vaurioitui vihollisen tykistötulensa 19.12.39. Tykki siirrettiin tämän jälkeen taaempaan olevalle Ylläppään linnakkeelle. Järisevän kuuluisaksi tykiksi tuli siis toinen sinne jääneistä 120-millisistä. Tämä loppuun ammuttu Armstrong-tykki on nykyään sijoitettu Sotamuseon tiloihin Suomenlinna.

Jatkosodan aikana Järisevänniemeen sijoitettiin neljätykkinen 75 millimetrin kenttätykkipatteri. Neuvostojoukot olivat talvisodan jälkeen räjäyttelleet jo itse sodassa vaurioituneita asemia. Jatkosodan aikana korjattiin linnoitteita ja rakennettiin uusia, mm. tulenjohtotorni. Patterialue jäi suomalaisten jäljiltä ehjäksi, tietenkin sodan olot huomioon ottaen. Neuvostojoukot ovat myöhemmin käyttäneet aluetta räjäytysharjoituksiin.

Kaarnejoki

Kaarnejoen nelityykkinen 152/45-C patteri valmistui vuonna 1937. Tykit hajaryhmitettiin nelikulmion muotoisesti 150-250 metrin päähän tois-

taan. Tykkien ryhmitysalueen sisään rakennettiin puiset tulenjohto- ja mittastornit. Linnakkeelle rakennettiin myös kasarmi, vartiopäällikön asunto, tiilinen ampumatarvikevarasto ja joitakin muita rakennuksia.

Patteri sijaitsi Metsäpirtin ja Sakolan rajalla – etäisyys Taipaleenjokeen ja Suvannon länsirintamaan Mannerheimlinjalle vaihteli 6-8 km. Lyhin etäisyys Laatokan rantaan oli noin neljä kilometriä. Kaarnejoen patteri sijaitsi verraten kaukana Laatokasta.

Itse patterialueella olevaa puista tulenjohtotornia ei tositalanteessa kyetty käyttämään tulenjohtoon. Kaarnajoeilta suoritettut meriammunnat johdettiin Järisevän, Ylläppään ja Taipaleenjoen suun mitta-asemista. Patterin maalit olivat Taipaleen virran eteläpuolella Metsäpirtin alueella, Taipaleenvirran ylityspaikoilla sekä Terenttilän niemen alueella. Lisäksi patteri suoritti ammuntoja ilmamaaleihin.

Sodan alussa yksi meriammunta suoritettiin Saunasaaren alueella oleviin kuljetusaluksiin. Kaarnejoen patteri oli myös mukana torjumassa jätse tapahtuvia panssarivaunujen hyökkäyksiä Ylläppäänniemeen 11.2. ja Järisevän patterille 19.2.1940.

Hajaryhmitetty ja naamioitu patteri pysyi hyvin suojassa aina maaliskuun alkuun asti. Sanottiinkin, että kun Kaarnejoki ampui, niin Järisevälle kostettiin. Kaarnejoen patterialueelle kohdistui kuitenkin 1.3.40 tulimyrsky. Hajaryhmitys ja lujat linnoitteet osoittivat nyt

lopullisesti merkityksensä. Lisäksi hiekkainen kangasmaasto vaimensi alueelle iskeytyvien kranaattien räjähdysvoimaa. Varsinaisia tykkiasemia eivät maaliskuun alun tuliiskut vaurioittaneet. Talvisota kulki loppuaan kohti. Kaarnejoen tykkien irrotus ja siirto taaemmas aloitettiin 11.3. Siirto muuttui rauhan-
teon myötä kaluston evakuoinniksi Savonlinnan alueelle.

Taipaleenjoen pohjoispuolelle lähelle entistä Kaarnejoen patteria siirrettiin jatkosodan aikana toukokuussa 1943 Saunaniemestä kaksi 152 millimetrin merikanuunaa. Patteri sai nimekseen Kaarnejoki II. Tämän patterin tykit siirrettiin vuoden 1944 toukokuussa Ääni-selle. Vanhoihin talvisodan aikaisiin aseisiin sijoitettiin kesäkuun lopulla kolme kuuden tuuman Canet-tykkiä. Tykit ehtivät olla asemissaan vajaat kaksi viikkoa. Ne siirrettiin 8.7. mennessä Kurkijoen Kurkiniemeen.

Ylläppää

Ylläppään niemi sijaitsee seitsemän kilometriä Järisevänniimestä pohjoiseen. Niemi on ulkomuodoltaan täsmälleen samanlainen. Ainoastaan mittasuhteet ovat toiset: Ylläppäänniemi on noin kilometrin pituinen ja myös suunnilleen kilometrin levyinen.

Ylläppään patteria ei RT 3:n rauhanajan kokoonpanossa vielä ollut. Niemi sopi erittäin hyvin tulenjohtotarkoitukseen. Sieltä pystyi tähyttämään rannan suunnassa

Järisevään ja aina Saunaniemeen asti. Ylläppään rakennettiinkin 1930-luvun lopulla betoninen tulenjohtotorni.

Tykkipatterit varustettiin lopullisesti vasta talvisodan alettua. Patterin toinen 120-millisistä tykeistä tuotiin Mustaniemen patterilta, toinen Järisevästä.

Neuvostojoukot yrittivät 11.2.40 koukata jätse Järisevän patterin ohi Ylläppäänniemeen. Noin pataljoonan vahvuisella vihollisella oli käytössään 13 lumikiitäjää ja 4-5 hyökkäysvaunua. Hyökkäys torjuttiin neljän rannikkopatterin ja yhden kenttätykkipatterin yhteistoiminnalla. Järisevän linnake havaitsi etenevän osaston ja ampui sitä 120-millisillään 6-7 kilometrin etäisyydelle noin tunnin ajan.

Ylläppään rannikkopatterit avasi tulen vajaan kuuden kilometrin etäisyydeltä ja tulitti hyökkääjää liikeammuntamenetelmällä ampuen yhteensä 93 kranaattia. Ylläppään kenttätykkijaos yhtyi torjuntaan. Konevitsan kuuden tuuman eteläpatterit kulutti hyökkääjää aloittaen hakuammunnan noin 16 kilometrin etäisyydellä ja päästen tarkkaan vaikutusammuntaan patterilta nähdessä loittoneviin maaleihin hieman yli 18 kilometrin ampumaetäisyydeltä.

Kaarnejoen patteri yhtyi ammuntaan, kun hyökkääjä tuli sen kantaman piiriin. Osasto joutui tykistötulen ja Ylläppään lähipuolustuksen vuoksi kääntymään vajaan puolen kilometrin päässä Ylläppäänniemestä.

Vartiomies Ylläppään tulenjohtotornissa.

MIINASODANKÄYNTIÄ SUOMEN RANNIKOILLA

Suomenlahti oli toisen maailmansodan jäljiltä luultavasti maailman tiheimmin miinoitettu merialue. Miinoja käyttivät niin venäläiset kuin suomalais-saksalaiset merivoimat. Sodan jälkeen edessä oli mittava raivaustyö.

Ensimmäinen maailmansota 1914–1918 Itämerellä oli jo täysmittaista miinasotaa. Ruudilla ladatuista puutynnyreistä kehitettyjä metallikuorisia ja pikriinipohjalla täytettyjä maayhdysmiinoja oli etenkin Helsingin edustalla.

Avomerikäyttöön oli kehitetty ankkuroituja miinoja. Ne räjähtivät aluksen törmäyksestä sarvipariston laukaistessa miinan sähkönallin (S/08) tai heilurikoneiston vapauttavan jousikuorimitetun iskurin lyödessä nalliin (M/12). Edelliset saatiin oikeaan syvyyteen automaattisesti ankkurissa olevan ns. luotisyytyttimen ja jälkimmäiset miinan kohossa olevan ns. hydrostaattisyvytyttimen avulla.

Rinnakkaiset miinalinjat

Miinat syvytettiin muutamiin metreihin veden pinnan alapuolelle. Kummassakin miinatyyppissä oli lähes 80 kilon trotyylilataus. Näin syntyivät miinalaivojen vanavesiinsä noin sadan metrin miinavälein laskemat miinalinjat.

Miinaanajon todennäköisyyden lisäämiseksi rinnakkaisista miinalinjoista syntyivät miinoitteet eli

”miinakentät”. Niitä suojasivat vihollisen miinanraivaajilta kauaksi ampuvat rannikkolinnakkeiden tykit. Muutkin Itämeren ympäristävät maat, etenkin Saksa olivat kehittäneet avomerikäyttöön lukuisia miinatyyppejä.

Itsenäinen Suomi joutui elintärkeän kauppameriliikenteensä turvaamiseksi raivaamaan saksalaisten alussa tukemana mittavat merialueet vuosien 1918–1923 aikana. Käytössä olivat saksalaisten kehittämät alusten välissään hinnattavat vaijeriraivaimet leikkureineen sekä venäläisten jättämät yhden aluksen hinaamat kevyet y-raivaimet leikkureineen. Tuolloin raivattiin tai tuhottiin rantaan ajautuneina 927 erityyppistä saksalaista, venäläistä tai myös englantilaisten Koivistolle laske-
maa miinaa.

Alkuvarasto venäläisiltä

Suomalaiset tutustuivat ensimmäisen maailmansodan miinoitteiden raivauksessa venäläisiin miinatyyppeihin, joita oli myös jäänyt merkittävä määrä rannikoilla oleviin varastoihin. Suomessa oli talvisodan alkaessa noin 4000 merimiinaa, joista yli puolet

oli näitä venäläisten varastoihinsa jättämiä. Niitä käytettiin vielä jatkosodassakin.

Osa maayhdysmiinoista oli jo ehditty modernisoida ankkuroituiksi sarvimiinoiksi. Suomen sukellusveneillä olivat miinakuilut ruotsalaisia tai saksalaisia miinoja varten. Talvisodan aikana perustettiin Uudenkaupungin Janhualle oma miinoja valmistava miinapaja. Kaikki alukset varustettiin miinanlaskua varten miinakiskoilla.

Suomalaiset ehtivät lyhyen talvisodan avovesikauden aikana suluttamaan vain rannikolta satamiin johtavien väylien suut. Näihin puolustuksellisiin miinoitteisiin laskettiin yhteensä 1600 miinaa. Vain sukellusveneet lasivat hyökkäyksellisiä miinoitteita silloin vihollisena olleiden venäläisten ja saksalaisten käyttämille Viron rannikoille.

Laatokalla oli Oiton miinavarastossa 250 pientä ”lasisarvimiinaa” ja 222 S/08 miinaa sekä 50 maayhdysmiinaa. Osalla niistä sulutettiin satamien edustat ja oletetut maihinnousurannat. Suomen laske-
missa miinoitteissa tuhoutui Ahvenanmaan Märketissä venäläinen sukellusvene ja Viron rannikolla saksalainen kauppa-alus sekä Kotkan saariston edustalla kaksi pienhköä sota-alusta. Sodan jälkeen suomalaiset raivasivat miinoitteet.

Tärkeä Suomenlahti

Venäjä ja Neuvostoliitto ovat historian alkuaajoista asti mieltäneet, että meritie Etelä-Itämereltä Suo-

menlahden perukoille on ollut ja on oleva lännen tehokas hyökkäystie. Leningradista olisi lyhyempi matka Moskovaan kuin Keski-Euroopasta. Siksi tämä meritie on heti sodan alussa suljettava, ja kustannustehokkain komponentti tähän tehtävään on massamaisesti käytettävä miina-ase.

Samalla tavalla länsivallat ovat nähneet Suomenlahden–Itämeren merireitin olevan jo historiallisten kokemusten perusteella venäläisten hyökkäystie länteen, joka on samoin sulutettava merimiinoin.

Suomenlahden kapeikot Hangosta Osmussaareen ja Porkkalasta Naissaareen sekä Suursaaren ja Ahvenanmaan Märketin kapeikot olivat jatkosotaan tultaessa kustannustehokkaita miina-tykistöasemien paikkoja, joiden läpiajo ilman vaurioita ei olisi ollut mahdollista. Suomalaisilla oli tuolloin vielä puolet Euroopan suurimmasta järvestä eli Laatokasta, jonka rannikoiden puolustamiseen oli myös varauduttava miinoittein.

Neuvostoliitto oli talvisodan päätyttyä vuokrannut Hankoniemen ja sen itäosan Lappohjan ankkurialueen laivastonsa tukikohdakseen. Sen merellinen huoltoväylä kulki Viron rannikon Paldiskista yli Suomenlahden suun. Neuvostoliitto katkaisi siten Suomen eteläisen rannikon kahteen osaan ja etenkin siksi, että se las-
ki Hankoniemen ja Osmussaaren välille Suomenlahden suun sulkien kuusi miinalinjaa, joita suojasi yksi linja raivausesteitä.

Suomalaisten siirtymistä Örön alueelta lähtien Itäiselle Suomenlahdelle vaikeutettiin laskemalla sinne talvisodassa jo tutuiksi tulleita lentokonemiinoja. Venäläiset miinoittivat myös Hangon lähivedet.

Operaatio Barbarossa

Nauvon saaristoon tukeutuneet, saksalaisista suurista matkustajalaivoista muokatut miinalaivat olivat 22.6.1941 laskeneet Bengtskärin ja Viron Hiidenmaan välille mittavan *Apolda*-miinasulun, joka kattoi koko Suomenlahden suun. Samoin Inkoon rannikolle tukeutuneet suuret saksalaiset matkustajalaivat lasivat yli Suomenlahden *Corbetta*-miinasulun Porkkalan ja Paldiskin välille.

Suomalaiset miinalaivat lasivat 26.–27.6. 1941 keskelle Suomenlahtea Hangon ja Paldiskin väliselle huoltoväylälle *Kipinolan* sekä *Kuolemanjärven* miinalinjat. Venäläisten Hangon ulosmenoväylälle Russarön eteläpuolelle lasivat vartiomoottoriveneet 25, 29 ja 31.8. kolme miinavaarannosta, joissa oli ankkuroitujen miinojen lisäksi ensimmäistä kertaa saksalaisia magneettisia herättepohjamiinoja eli ulkomuotonsa perusteella ”kilpikonnamiinoja” (RMA) kymmenen kappaletta.

Torpedoveneet lasivat Viron rannikolla Kalkgrundin matalikon ja rannan väliin 12 RMA miinaa. Myös sukellusveneet lasivat Suursaaren ja Viron rannikon välille erillisinä 18 miinan häirin-

Saksalaisia Räumbooteja Teikarsaarella 15.7.1942. Laivoihin sijoitetaan miinoja Suomenlahden itäosan miinoittamista varten.

tämiinoitteina yhteensä 182 sukellusvenemiinaa, jotka olivat mallia S/30 ja S/36.

Operaatio Barbarossaan liittyen ja Suomen omien suunnitelmien mukaisesti suljettiin satamiin johtavien meriväylien suut ja Märketin kapeikko jo 21.6.1941 alkaen yhteensä 344 miinalla.

Merimiinoitteilla muutettiin merimaaston käytettävyyttä siten, että miinoitetuista alueista tuli ikään kuin uusia saaria, joiden yliajaminen oli kohtalokasta alukselle. Miina-ajan aiheutti kaikille sodan osapuolille eniten alustappioita.

Punalaivasto juuttuu Leningradiin

Saksalaisten operaatio Barbarossan alkuvaiheessa onnistuneet sotatoimet Neuvostoliiton maaperällä olivat aiheuttaneet sen, että Viroon saartetut venäläiset joukot ja osa siviiliväestöstä oli evakuoitava Leningradiin meriteitse. Siksi saksalaiset sekä suomalaiset alkoivat kiireellä laskea evakuointiuralle miinoitteita, joista syntyi alle parintuhannen miinan **Jumindan sulkun**.

Sulku ulottui Suomen puolelta Kalbådagrundin alueelta yli Suomenlahden Viron Jumindan niemelle. Tälle alueelle suomalaiset miinalaivat laskivat 1045 miinaa ja 115 raivausestettä. Saksalaiset miinat mukaan lukien Jumindan sulussa oli yhteensä 1787 miinaa ja 771 raivausestettä.

Tallinnasta piiritettyyn Leningradiin tapahtunut mittava laivaston ja joukkojen evakuointi tapahtui 28.-19.8.1941 kaikkiaan 150 aluksella ja erikokoisilla pienillä veneillä. Niihin oli lastattu 23 000 henkilöä ja 66 000 tonnia materiaalia.

Miinoitteiden lisäksi evakuointisaattuetta tulittivat Viron rannikolta Saksan tykistö ja ilmavoimat. Suomen neljä vartiomoottoriveneä isivät myös evakuointialuksiin, samoin kuin viisi Helsinkiin tukeutunutta saksalaista torpedovenettä. Tallinnan evakuointiin osallistuneista sadasta sotaluksesta Leningradiin selvisi 87 prosenttia, eli miinat tuhosivat vain viisi hävittäjää, yhden vartiolaivan, kaksi sukellusvenettä sekä kaksi vartiovenettä. Sen sijaan 29 isosta rahtilaivasta menetettiin lopullisesti 25, ja kaikkiaan 38 pienemmästä aluksesta upposi vain yhdeksän.

min toteuttamaan Viron mantereelta tehtyyn hyökkäykseen eli **Operaatio Seewulfin**.

Harhautusosaston kärjessä kulivat Panssarilaivat Ilmarinen ja Väinämöinen vanavedessään saksalaisia ja suomalaisia aluksia. Operaation aikana ankkuroitu merimiina tarttui Ilmarisen oikeanpuoleiseen suojaraivaimeen eli paravaaniin. Sen leikkuri ei toiminut, ja näin miina ajautui aluksen alle ja räjähti tuhoten aluksen. Ilmarisen uppoamisessa menetettiin 271 miestä, ja vain 128 miestä pelastui.

Hangon mottialuetta alettiin vähin erin evakuoida, ja alue oli tyhjä juuri ennen vuoden 1941 loppua. Evakuointi tapahtui Porkkalan eteläpuolisen miinasulun ja myös Jumindan sulun läpi, jota oli vahvennettu uusien miinoittein.

Lähes parisenkymmentä tuhatta miestä ja mahdollisemman paljon aseita ja varusteita oli siirrettävä piiritettyyn Leningradiin. Operaatiossa tuhoutui 14 alusta ja kolme vaurioitui. Sotalukseja menetettiin yhteensä seitsemän. Suurimpia niistä olivat 3 hävittäjää ja 2 raivaajaa. Huomattavimmat menetykset koettiin miinojen tuhattua kaksi isoa matkustaja-alusta. Miinaräjähdykset veivät mukanaan 5000 miestä.

Tehokas sulku

Miinasodan avulla estettiin venäläisten pinta-alusten työntyminen Itämerelle. Vihollisen sukellusveneitä eivät pintaan syvytettyt miinat uhanneet, ja lähelle pohjaa syvytetty sen enempää kuin antennimiinatkaan eivät tappioista huolimatta estäneet sukellusveneidä työntymistä Itämerelle kauppa-aluksia upottamaan. Siksi Porkkalan-Naissaaren välinen Suomenlahden kapeikko suljettiin lopulta vuosina 1943 ja 1944 saksalaisten laskemilla sukellusveneverkoilla. Tie Itämerelle oli näin tukittu.

Miinasota jatkui Suomenlahden perukoilla, ja Suursaaren pohjoispuolelle laskettiin suomalaisten

Pitkät rivit antennimiinoja (EMC) odottavat tiputusvuoroaan miinalaiva Ruotsinsalmen kannella toukokuussa 1942.

toimin mittava **Rukajärven sulkun**. Saksalaiset suluttivat Suursaaren ja Viron välisen alueen **Seeigel**-miinoitteella.

Koko Suomenlahden perukkaa miinoitettiin sodan loppuun asti. Erikoisuutena oli nyt herätepohjamiinojen käyttö pienten pinta-alusten laskemina, muutamien miinojen vaarannoksina. Suursaaren eteläpäähän laskettiin laattikomaisia RMH -magneettineulamiinoja. Samalla magneettisella herätekoneistolla ja hydrofonein varustettuja TMB magneettisakustisia miinoja laskettiin **Möykky**-miinoitteisiin Viipurinlahdelta Kannaksen rantoja etelään.

Venäläiset lentokoneet pyrkivät myös estämään rannikkoväylien käytön pudottamalla ankkuroitujen miinojen lisäksi induktiotangolla varustettuja magneettipohjamiinoja (ELM). Tämä miinatyyppi vaurioitti Helsingissä Rysäkarin edustalla mm. jäänsärkijä Sisua.

Suuri laivasto miinanraivaukseen

Suomenlahti oli kenties maailman tiheimmin miinoitettu merialue. Tälle merialueelle olivat Neuvostoliitto, Saksa ja Suomi laskeneet noin 60 000 miinaa ja raivausestettä. Neuvostoliitolle se merkitsi elämäl-

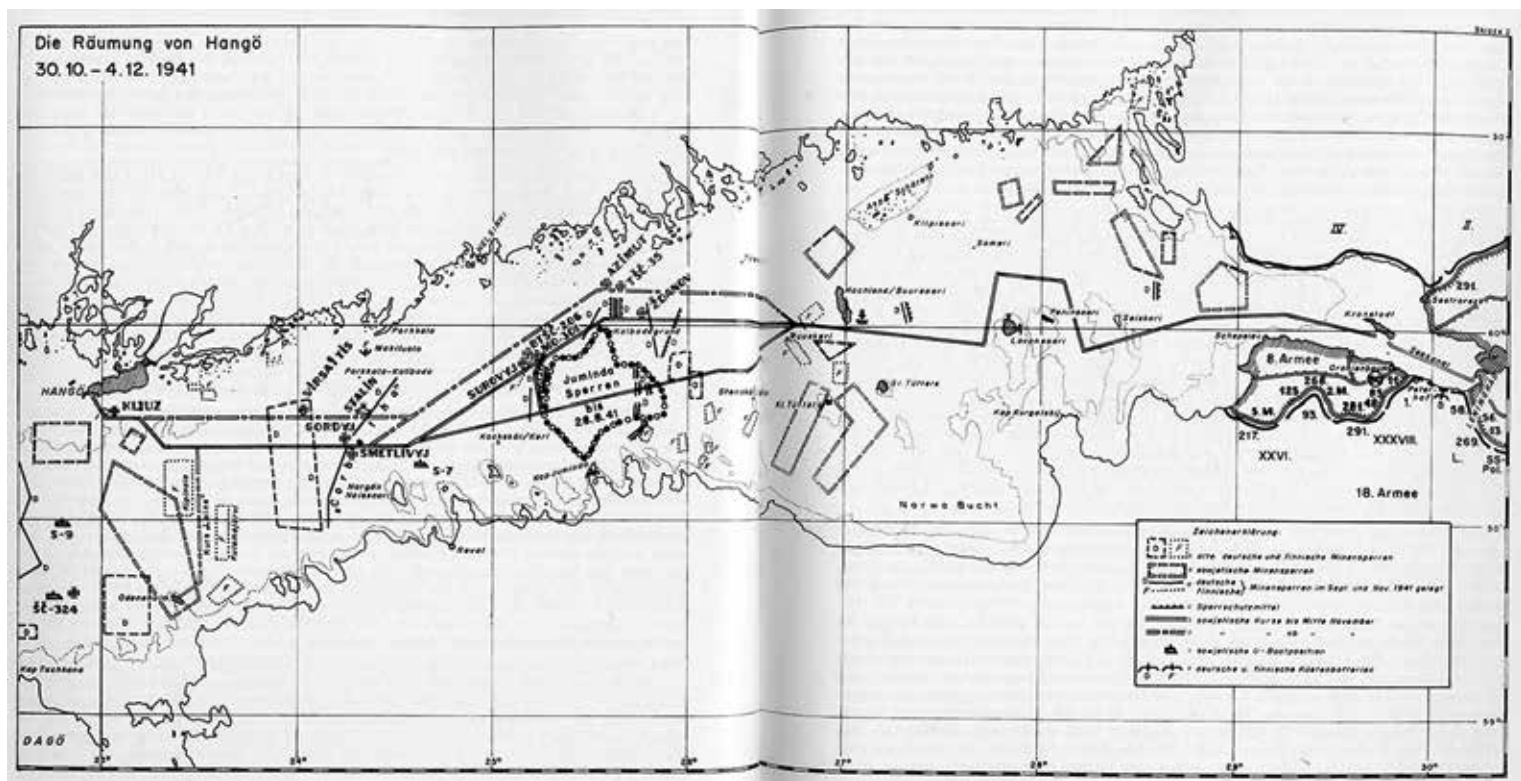
le elintärkeän kansainvälisen meriliikenteen täydellistä pysähtymistä.

Neuvostoliitto aloitti heti jatkosodan päättymisen jälkeen miinojen raivauksen, mutta Moskova edellytti välirauhanehdoissa myös Suomen toteuttavan 40 päivässä sille jäävällä merialueella miinanraivauksen. Niinpä suomalaiset raivasivat nämä alueet ja mahdollistivat sotaa Saksaa vastaan vielä käyvän Neuvostoliiton sukellusvenien siirtymisen Suomen rannikkoväyliä käyttäen Etelä-Itämerelle. Näin sai myös sodan rasittaman Leningradin kauppameriliikenne turvallisen uoman maailman merille.

Suomen oli perustettava vuonna 1945 lähes parinsadan raivaajan laivasto, jonka toimintaan sitoutui noin 2000 miestä. Tähän kyettiin vain sillä, että merivoimat perustivat kolme miinanraivaajaosastoa laivaston miehistä sekä neljä osastoa rannikkotyökistöstä.

Neuvostoliiton poliittinen johto eli Valvontakomissio painosti luomaan sodan ajan laivastoaikin suuremmat merelliset voimat. Vaikeuksia oli sopivan aluskaluston hankkimisessa. Jopa sisäjärviltä tuotiin hinaajia talven jo lähestyessä ja varustettiin miinanraivauskalustoilla.

Tehtävän vaatima merisotilallinen koulutus vaati myös mittavia ponnistuksia. Lisäksi siviilissä

Lähde: hangonrintama.fi

toimivia merenkulkijoita ja konemestareita jouduttiin värväämään näihin eittämättä sotilaallisia taitoja vaativiin tehtäviin. Vuoden 1945 Suomen raivaajalaivastossa oli 158 raivaajaa, 52 viittavenettä ja 10 apualusta. Niiden miehistöjen vahvuus oli 2134 henkilöä.

Sodanjälkeiset uhrat

Jo vuoden 1946 loppuun mennessä Suomi oli onnistunut osoittamaan hyviä tuloksia. Suomelta oli vaadittu mittavia ponnisteluja. Venäjän merellisen johto oli rutiininomaisella ammatiosaamisellaan keventänyt poliittisen johtonsa antamia, käytännön toteuttamismahdollisuudet ylittäneitä vaatimuksia.

Tämän raivauskauden sotatoimia muistuttavan ajan kestäessä ja muun Suomen eläessä jo rauhan aikoja menetettiin 1945 -1950 yhteensä 28 miestä ja 35 haavoittui. Kymmenen alusta tuhoutui ja yhdeksän vaurioitui. Miinoja raivattiin ainakin 10 000.

Suomalaisen ja myös venäläisten sujuvalla yhteistyöllä Suomenlahti ja maata ympäröivät merialueet olivat jo vuonna 1950 turvallisia, ja sodan tuhoja korvaava kauppamerenkulku saattoi toimia. Suomen raivaustyö rakensi myös tukevan perustan kummankin maan luottamuksellisten suhteiden rakentamiselle.

Miinanraivaajien muistoa vaalivat Haapasaarilla oleva muistomerkki sekä maan eri satamissa olevat raivaajien muistomiinat. Mereen jääneiden raivaajien nimet on veistetty Naantalissa olevan Laivaston muistoristin paasiin.

EERO AUVINEN

Keskeisiä lähteitä

Mattila, Enkiö, Kijanen ja Koivisto, Suomen Laivasto 1918-1968 I ja II. Helsinki 1968.

Ekman Per-Olof, Meririntama - merisotatoimet pohjoisen Itämeren alueella 1941 - 1944. Juva 1981.

Forum Marinum, Merivoimien toimintaa esittelevät osastot sekä Pansiosista Forssaan siirretty Miinamuseo.

Huttunen Eino, Maailmansodan aikaisista miinoituksista Suomen rannikoilla ja laivaston toiminnasta niiden raivaamiseksi. Suomen Laivaston vuosikirja. Helsinki 1924.

Kolesnikov Nikolai, Miinanraivaus Suomenlahdella 1941- 1947. Rannikon Puolustaja 3/2006.

Pukkila Eino, Taisteluhälytys. Porvoo-Helsinki 1961.

Salmelin Pentti, Auvinen Eero, Hengensä kaupalla. Miinanraivaajana Suomenlahdella 1945. Juva 1995.

Tuomi Osmo, Sodanjälkeisen miinanraivauksen merkitys Suomen sekä Neuvostoliiton suhteille. Rannikon Puolustaja 1/2007.

Sota alkoi rauhan tultua

Miinanraivaajien sota alkoi toden teolla vasta rauhan tultua. Nuo 2000 urhoollista tekivät vuosina 1944-1948 vaarattomiksi miinat Suomen alueveksiltä Suomenlahden perukasta Ahvenanmaalle. Tässä äärimmäisen vaarallisessa tehtävässä menetti henkensä 28 miestä.

Everstiluutnantti **Norman Simosen** komentamaan raivaajaosastoon kuulunut veteraani **Arvo Seppinen** kertoi miinanraivaajien työstä Kansa taisteli-lehdessä 1960.

”Matalasta ja syvästä vedestä pyydystimme miinoja meren pinnalle, jossa ne tehtiin vaarattomiksi purkamalla, räjäyttämällä tai ampumalla upoksiin. Tavallisin tapa oli ampua pinnalle nousseen miinan kylkeen reikä Madsenilla tai Bofors-tykillä, jolloin

miina upposi syvyyteen. Niin merkikliseltä kuin se tuntuukin, vain harvoin nämä herkkinä pidetyt esineet räjähtivät ammuksista.”

”Varmin, mutta samalla myös vaarallisin tapa oli tehdä miina vaarattomaksi purkamalla, siis poistamalla siitä sytytin ja lataus. Kaikkien miinamallien purkaminen ei tullut kysymykseenkään. Eräissä vanhemmissa malleissa oli, vastoin kansainvälisiä sääntöjä, varmistimet sijoitettu sellaiseen asentoon, että niitä oli mahdotonta purkaa. Samanlaisia olivat eräät uudemmatkin mallit, jotka olivat niin herkkiä, että ne räjähtivät kun purkaja lähestyi niitä jokoavain taskussa, kuten sanottiin.”

SYNTYMÄPÄIVÄT

Leo Mäkinen 100 vuotta

Jatkosodan veteraani **Leo Olavi Mäkinen** vietti 28.7. 100-vuotispäiväänsä. Merkkipäivää vietettiin omaisten ja tuttavien kanssa.

Kuorenveden Hallissa nykyisessä Jämsässä syntynyt päivänsankari muutti kuusivuotiaana Längelmäelle Korven kylään. Maatalon työt tulivat hänelle tutuiksi pienestä pitäen. Talvella lähdettiin metsätöihin muun väen mukana ja koulunkäynti jäi kiertokoulun varaan.

Leon sotataival alkoi syksyllä 1941 lyhyellä varusmieskoulutuksella Orivedellä, mistä hänet siirrettiin Jalkaväkirykmentti 48:aan Karjalan Kannakselle. Siellä hän osallistui ensiksi asemasotaan. Näistä vaiheista Leon muistelut ovat kertoneet perinteisistä huumorin sävyttämistä huuteluista vartiosta vastapuolelle sekä kaikkien vihaamista öisistä häirintäpommituksista.

Vaara oli kaiken aikaa läsnä ja Leo haavoittui ensimmäisen kerran tällöin kranaatinheittimestä, onneksi kuitenkin vain

lievästi. Nuorta miestä alkoikin tympiä sotasaairaalassa turhan panttina makoilu ja hän lähti omalla luvalla jatkamaan toipumista kotipuoleen maatoissa auttamaan. Tästä hyvästä yksikköön palatessaan häntä odotti muutama ylimääräinen vartiovuoro.

Myöhemmin hän osallistui puolustustais-teluihin Rajajoen ja Suomenlahden lohkoilla Kuuterselässä, jossa käydyt taistelut olivat niin kiivaita, ettei vetäytymiskäskeä tullut yhtään liian aikaisin: perääntyessä rinnalla juoksi jo vihollisia. Suurhyökkäyksen aikana Leo haavoittui jalkaan Vakkilassa.

Sodan jälkeen hän suoritti metallialan peruskurssin ja edessä oli muutto työn perässä Helsinkiin. Siellä hän tapasi tulevan puolisonsa Mairen. Naimisiin mentiin 1950. Jostain syntyä ajatus lähteä siirtolaiseksi Kanadaan monien muiden tavoin, mutta rakkaus isänmaahan sai heidät perumaan tämän suunnitelman. Tuusulasta ostettiin tontti, johon rakennettiin ensimmäinen oma koti, johon syntyi poika Markku 1955.

Pitkän työuran aikana hän toimi erilaisissa metallialan yrityksissä. Vapaa-aika kului puutarhanhoidon ja kuorolaulun parissa. Eläkkeelle jäätyään Leo osallistui aktiivisesti eläkeläis- ja veteraanijärjestöjen toimintaan vaimonsa kanssa. Leskeksi hän jäi 2014.

Nykyään Leo viettää vanhuudenpäiviään Kaunialassa Marski-osastolla muiden pieneksi joukoksi käyneiden veteraanien kanssa.

MARKKU MÄKINEN

Tuusulan Rintamaveteraanit ry

Usko Glad 100 vuotta

lä vieressä. Taistelut jatkuivat Tali-Ihantalan maastossa sodan loppuun asti.

Sodan jälkeen Usko perusti perheen Lahteen ja meni heti työhön huonekalutehtaan. Samalla hän aloitti ilta-ammattikoulun puusepän linjalla. Työuran hän teki eri huonekalutehtaissa asentajana ja teroitusmiehenä. Eläkkeelle hän jäi Kiuruveden sahalta.

Vapaa-aikaa Usko vietti mielellään luonnossa. Rakentamallaan kesämökillä hän usein käveli metsässä pikkulintu olkapäällä. Linnut söivät pähkinänmuruja hänen kädestään. Kalastus, etenkin pilkkiminen, oli myös hänen mielipuuhaansa.

Sodasta ei sodan jälkeen paljon puhuttu. Kun tyttärentyttärenpoika haastatteli isoväriä historian esitelmää varten sotakokemuksista, vastasi Usko näin: ”mukavalta tuntui palata kotiin rintamalta, kun oli hengissä. Sota on kauheaa. Koko ajan oli pelko, nälkä ja kylmä. Toivon, että Suomi ei joudu koskaan sotaan.”

KIRSTI PELTOLA

Usko Gladin tytär

Rintamaveteraani **Usko Glad** täytti 100 vuotta 15.08.2022 Kiuruvedellä. Hän on syntynyt Hyvinkäällä. Talvisodan alkaessa Usko oli 17-vuotias ja työskenteli renkinä Artjärvellä. Jatkosotaan hän joutui 20-vuotiaana tammikuussa 1942.

Joukkue matkusti härkävaunulla Karhumäkeen ja Uskon tehtäväksi sodassa tuli toimia kranaatinheitinmiehenä Piikkirykmenttinä tunnetussa Jalkaväkirykmentti 25:ssä. Nimensä se sai vanhan kappalemitan piikin mukaan, joka tarkoitti ennen 25 pennin rahaa. Sotilasarvoltaan hän on korpraali.

Piikkirykmentti oli matkalla Syvärille, kun suurhyökkäys Kannaksella kesäkuussa 1944 alkoi. Perääntymisvaiheessa rykmentti joutui mottiin. Miehet perääntyivät metsiä pitkin, kun venäläiset panssarit ajoivat tiel-

Vieno Hukkanen 100 vuotta

Muonituslottana Valtimolla Jatkosodassa toiminut **Vieno Hukkanen** (o.s. Lipponen) täytti 5.8.2022 100 vuotta. Vieno syntyi Sivakan Lippolassa, missä vietti nuoruutensa osallistumalla maatilan töihin. Lippola tuli tunnetuksi jo itäisen reitin jääkäri liikkeen etappipaikkana 1916-1917.

Talvisodan aikana Vieno jäi veljensä kanssa hoitamaan tilan karjaa, kun valtimolaiset evakuoitiin Keski-Suomeen. Jatkosodan aikana hän toimi muonituslottana Valtimolla. Tasavallan presidentti myönsi Vienolle Suomen Valkoisen Ruusun 1. lk:n mitalin 2015.

Vieno avioitui 1945 Talvi- ja Jatkosodan veteraanin Veikko Hukkasen kanssa ja muutti miniäksi Nuolijärvelle Liuhan maatilalle. Avioliitosta syntyi kuusi lasta, neljä poikaa ja kaksi tyttöä.

Jäätyään leskeksi 1985 Vieno muutti seuraavana vuonna kirkonkylälle, missä hän asuu edelleen yksin. Muisti alkaa jo pettää, mutta asumisen mahdollistaa lasten perhei-

den, naapurien ja veteraanipalvelujen huolenpito.

Vieno Hukkasen harrastuksista rakkain on ollut kuorolaulu, jonka hän aloitti jo ollessaan maatilan emäntänä. Hän lauloi sekä Valtimon naislaulajissa että kirkkokuorossa yli 30 vuotta. Myös marjastus ja lenkkeily ovat olleet mieluisia.

Elämänmyönteisyys, vieraanvaraisuus, harrastukset ja perilliset neljännessä polvessa ovat tuoneet iloa ja sisältöä Vienon elämään.

PAAVO HARAKKA

*puheenjohtaja,
Valtimon Rintamaveteraanit ry*

Väinö Inkinen 100 vuotta

Väinö Inkinen syntyi Kannaksella Räisälässä 6.7.1922. Talvisodan alettua Väinö jäi isänsä, alueen evakuointipäällikön, avuksi evakuoimaan lähikylien vilja- ja heinävarastoja. Sodan päätyttyä perhe koottiin Ilmajolle, missä Väinö työskenteli mm. paikallisessa ammusvarastossa, ollen myöhemmin rakentamassa Salpalinjaakin.

Ilmajolta perhe muutti Harjavaltaan ja uuden kodin rakentaminenkin oli alullaan. Sitten syttyi Jatkosota. Syyskuussa 1941 Väinö astui suorittamaan asevelvollisuuttaan. Jo tammikuussa 1942 tuli siirto JR 57:een Lempaalan rintamalle. Kesäkuun alussa 1944 vihollisen suurhyökkäyksen alettua alkoi perääntymisvaihe. Vuoksi ylitettiin Kiviniemessä vielä silloin kunnossa olleen sillan kautta. Kohta tämän jälkeen Väinö joutui vastaiskuun Vuoksen yli tulleen vihollisen vahvaa partiota vastaan. Partio löytiin viimeiseen mieheen. Siirryttäessä Vuosalmen suuntaan oli joukoille järjestetty mahdolli-

suus ehtoolliseen kenttäolosuhteissa.

”Sanottiin, että se on vapaaehtoista, mutta kyllä me kaikki pojat ehtoolliselle menimme”.

Vuosalmeen päästyään Väinön pataljoona määrättiin ylittämään Vuoksi Äyräpään puolustajien avuksi.

”Vuoksen yli tuli alastomia miehiä, jotka sanoivat, että älkää sinne menkö.”

Äyräpää koitui myös Väinön kohtaloksi: hän haavoittui kranaatinsirpaleesta vatsaan, mistä alkoi joukkosidontapaikan, kenttäsairaalan ja sotasairaalan kautta tie kohti hidas- ta toipumista ja siviiliä.

Isänsä kuoltua Väinö otti hoitaakseen perheen tilan ja ryhtyi päätoimiseksi maanviljelijäksi. Pian löytyi myös Sirkka-puoliso ja perheeseen syntyi kaksi lasta. Sotainvalidien Harjavallan osaston hallituksessa Väinö on toiminut aktiivisesti jo vuodesta 1984 lähtien, puheenjohtajanakin yli neljänne- vuosisadan. Ansioistaan hän on saanut Suomen Sotainvalidien Veljesliiton korkeimmat ansiomerkit. Lisäksi hänelle on myönnetty Suomen Sotaveteraaniliiton ansioristi.

JAAKKO SUONTAUSTA

Harjavallan Sotaveteraanit ry

Anna Kohonen 100 vuotta

Jatkosodassa Kenttäsairaala 31:ssä lääkin- tälottana palvellut **Anna Kohonen** vietti 17.8.2022 100-vuotispäiväänsä Savitaipa- leessa, missä on syntynyt ja viettänyt koko elämänsä.

Jalkaväkirykmentti 1:n alaisuudessa toi- minut kenttäsairaala siirtyi rykmenttiään seuraten Savitaipaleen, Lappeenrannan ja Nuijamaan kautta Viipuriin suuntaan. Syys- kuusta 1941 sodan loppuun saakka sairaala toimi Valkjärvellä.

Haavoittuneiden lisäksi Kenttäsairaalas- sa hoidettiin sairastuneita, veteraani kertoo.

Reippaana maatalon tyttärenä kasvaessa oli Annalle kehittynyt voimaa ja nopeutta, mitä rintamalla tarvittiin. Sairaalan väki jou- tui mm. kokemaan ilmahälytyksiä ja lento- pommituksia minkä lisäksi vihollinen am- pui myös konekiväreillä.

”Tiukin tilanne sattui Valkjärvellä kesällä 1942. Olin uimassa muiden lottien kanssa, kun venäläinen maataistelukone hyökkäsi kimpppuumme. Se tulitti meitä konekivä- reillä. Syöksyimme vesi pärskyen rantaan ja samaa kyytiä metsän suojaan. Kehenkään ei osunut”, hän muistelee kiittolisena.

Annan osalta palvelus Kenttäsairaalas- sa päättyi kuitenkin jo huhtikuussa 1943. Tammikuussa hän oli sairastunut vakavas- ti ja siitä toivuttuaan sai komennuksen ta- kaisin Savitaipaleelle, minkä paikallisessa lottaosastossa hän palveli sodan loppuajan.

Annan leppoisaan ja viehättävään ole- mukseen liittyy olennaisesti sisukkuus, mitä kuvastaa muun muassa se, että toimittuaan sodan päättymisen jälkeen kotitilansa emän- tänä hän jatkoi asumista kotitalossaan liki 100-vuotiaaksi saakka. Palvelukotiin Savitai- paleen kirkolle hän muutti vasta pari vuot- ta sitten.

PENTTI PYLKKÖ

*puheenjohtaja,
Savitaipaleen Sotaveteraanit ry*

Johannes Koskinen 100 vuotta

Kun hän uskoi vihdoin pääsevänsä ko- tiin ja siviiliin, kääntyikin juna pohjoista kohti. Siellä oli kuitenkin siltoja pommitet- tu ja matka jatkui laivalla Kemiin. Edessä olikin vielä Lapin sota. Joitain vuosia sit- ten, kun hän oli pohjoisen matkalla tyttären perheen kanssa, tulivat muistot niin raskaa- na mieleen, että reittisuunnitelmaa oli vä- hän muutettava.

Siviiliin päästyään Koskinen jatkoi tilan pitoa synnyintilallaan yhdessä vaimonsa Ii- dan kanssa. Heille syntyi kolme tytärtä ja nyt sukua on jo viidennessä polvessa. Tilalla oli ajan tapaam karjaa ja viljelystä ja pariskunta asui siellä pitkälle vanhuusvuosiin saakka.

Kysyttäessä pitkän iän salaisuutta Johan- neksen vastaus on selvä.

”Eiköhän tämä myönteinen elämänasen- ne ole kantanut minua läpi elämän!”

Koskisella onkin aina ollut hyvä huu- morintaju ja pilke silmäkulmassa. Vie- lä muutama vuosi sitten hän ja Iida ottivat innokkaasti osaa veteraaniyhdistyksen tilai- suuksiin. Toki muisti on tätä nykyä hieman huonontunut, mutta vanhat asiat ovat yhä kirkkaana mielessä.

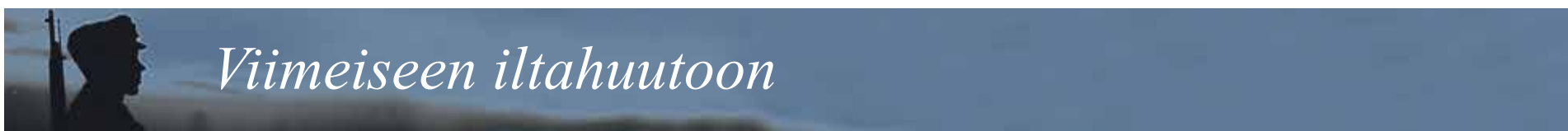
TAPANI RISKU

puheenjohtaja, Kihniön sotaveteraanit ry

Kihniön viimeinen veteraani **Johannes Kos- kinen** täytti 100 vuotta 16. 6. Veteraania juh- littiin Kihniön Suutarin Pihlajassa ja myö- hemmin perhepiirissä hänen kodissaan. Koskisen lapsuudenperheeseen kuului kah- deksan sisarusta, joista kaksi on vielä elossa.

Sota-aikaan suuri osa kihniöläisistä mie- histä sijoitettiin Koskisen lailla Jalkaväki- rykmentti 57:ään. Hyökkäysvaiheen aika- na edettiin rivakasti. Rintamalinja aaltoili, kunnes syyskuun alussa päästiin Laatokan linjalle, jonne hyökkäys päättyi. Asemasota kesti liki kolme vuotta.

Kun Venäjän suurhyökkäys alkoi kesä- kuussa 1944, joutui JR 57 taistelemaan Ve- näjän valiojoukkoja vastaan. Näissä kovissa taisteluissa myös Koskinen haavoittui, me- nettäen kuulonsa toisesta korvasta lähes ko- konaan.

Pekka Lavaste 1925–2022

97 vuoden iässä kuollut Jatkosodan veteraani, rovasti **Pekka Lavaste** syntyi 17.3.1925 Töyssässä ratamestarin perheen seitsemänneksi lapseksi. Kaksi isoaveljeä oli kuollut jo lapsena, mutta neljä siskoa ottivat pojan ilolla vastaan. Pekalle syntyi myöhemmin vielä kaksi pikkuveljeä. Myöhemmin perhe muutti isän työn mukana Viipurin läänin Pyhäjärvelle. Karjalassa hän varttui ja aloitti koulunkäynnin, kunnes Talvisota ajoi perheen evakkoon Keuruulle, missä perhe oli elänyt ennen Töysään muuttoa.

Sota kutsui 18-vuotiaasta nuorukaista keväällä 1943. Sodassa Pekka palveli viestimiehenä. Alkukesästä 1944 joukkojen perääntyessä Syväriltä nuoren miehen henki oli vain senteistä kiinni, kun vihollisen maataistelukone tulitti konekiväärillä maassa makaavaa sotilasta. Sotatoimet veivät Pekan Lapin sotaan, siviiliin hän pääsi kurkkulähtöopilaana syyskuussa 1945.

Sodan keskeyttämän oppikoulun Pekka suoritti loppuun Niinisalon internaatissa ja

kirjoitti ylioppilaaksi 1947. Alkuun suunnitellut opettajaopinnot Jyväskylässä vaihtuivat teologiaksi Helsingin yliopistossa, sillä sodan jälkeisen ajan nuorisohätykset olivat tehneet syvällisen vaikutuksen nuoreen veteraaniin.

Evangelisohengellisessä lapsuudenkodissa kasvaneena oli luonnollista, että Pekka löysi tiensä Evankelisen ylioppilasliiton toimintaan. Erityisen tärkeäksi muodostui sen kuoro, josta löytyi Kerttu-puolisokin. Pariskuntaa siunattiin viidellä lapsella ja jälkeläisiä on tätä nykyä jo kolmessa polvessa.

1953 Pekka vihittiin papin virkaan, mitä hän ehti hoitaa Asikkalassa, Keuruulla, Jyväskylässä, Töyssässä ja lopulta Imatralla. Hän jäi eläkkeelle Imatran seurakunnan kirkkoherran virasta 80-luvun puolivälissä ja palasi ruustinnansa kanssa Keuruulle, jonne rakensivat eläkepäiviensä talon.

Pappina Pekka Lavaste on tehnyt merkittävän elämäntyön kirkossamme, missä hänen hengellinen tunnusmerkkinsä oli avara evankelisuus. Hän oli pidetty, luotettava ja helposti lähestyttävä kirkonmies kaikissa tomissaan. Hieno huumori ja inhimillinen ymmärrys auttoivat osaltaan luomaan luontevaa ja toimivaa ilmapiiriä.

Yli 30 vuoden eläkepäivien aikana rakas rovasti ruustinnansa keralla ovat olleet tärkeä osa Keuruun seurakunnan elämää. Tämän vuoden veteraanipäivänä Lavasteen saama Keuruun Sotaveteraanien ensimmäisen kunniajäsenen arvonimi kertoo omaa tarinaansa Pekan merkityksestä veteraanityössä.

OSSI POIKONEN

Keuruun entinen kirkkoherra

Esko Sjöblom 1922–2022

Jatko- ja Lapin sodan veteraani **Esko Elis Sjöblom** kuoli 29.6.2022. Reilu klme viikkoa aikaisemmin hän oli viettänyt 100-vuotispäivänsä.

Lokalahden Kutkumaan edustalla olevassa Flooren saarella Sjöblomin perheen neljänneksi lapseksi syntynyt Esko oli kalastajasukua jo monessa polvessa ja eli vaiherikkaan ja pitkän elämän. Itse hän kulki isänsä kalakaverina ripille pääsystään saakka.

Syyskuussa 1941 Esko astui isänmaan palvelukseen. Häntä saattamassa oli tyttöystävä Hillevi, jonka kanssa hän myöhemmin sodan jatkuessa solmi avioliiton. Mäntän koulutuskeskuksessa hän sai automiehen koulutuksen, mikä vaikutti myös sodan jälkeiseen uravalintaan.

Kannaksen Pyhäjärvelle tuli siirto keväällä 1944. Perääntymisvaiheen alettua tuli myös sotakaluston pelastaminen tärkeäksi. Siksi siltoja ja ponttooniyhdistelmiä rakennettiin kovalla kiireellä, Vuoksen rantamai-

semassa kun oltiin ja myös ihmiskuljetukset ruuhkautuivat. Evakkoja siirrettiin pois sodan jaloista tulipalokiireellä yötä päivää.

Aselevon tultua Esko autoineen ajautui Oulun Toppilaan, jossa sijaitsi saksalaisten jättämä varikkoalue ”Pikku Berliini”. Vaikka vanhimpia ikäluokkia alettiin jo kotiuttaa, niin nuorempia tarvittiin vielä saksalaisia häätämään pohjoisen suuntaan. Sinne ”pääsi” Eskokin, huristelemaan yli samaisen ponttoonisiltojen ohi Rovaniemen, Sodankylän lähelle asti. Hänet kotiutettiin marraskuussa 1944.

Siviilielämä sujui autoilun parissa lähes koko työuran ajan, vapaa-ajalla hän piti kunnostaan huolta. Leskeksi hän jäi vuonna 1996, mutta joitain vuosia myöhemmin löytyi tansseista rinnalle kumppaniksi Ulla. KTV:n paikallisyhdistyksen lisäksi Esko oli aktiivisesti mukana Vakka-Suomen sotaveteraaneissa, jossa hän toimi hallituksen sihteerinä ja sen jäsenenä neljännesvuosisadan kuolemaansa asti.

PERTTI SANNOLA

sihteerinä, Vakka-Suomen Sotaveteraanit ry

Antti Henttonen 1922–2022

Talvi- ja Jatkosodan veteraani, opetusneuvos **Antti Henttonen** menehtyi 7.8.2022 Helsingissä. Hän oli kuollessaan 100-vuotias.

Talvisodassa hän oli mukana Summan ja Äyräpään taisteluissa vain 17-vuotiaana suojeluskuntalaisena, Jatkosodassa hän palveli maataan lähettialupseerina Rajajääkäripataljoona 4:ssä sekä kivääriryhmän johtajana torjunta- ja viivytystaisteluissa Syväriltä Salmiin. Sodan jälkeen hän valmistui opettajaksi ja teki pitkän uran Opettaja-lehden päätoimittajana ja koulujärjestelmän uudistajana.

Henttonen oli valtakunnallisesti arvostettu veteraanivaikuttaja, joka teki pitkän ja merkittävän vapaaehtoistyön Sotaveteraani-lehden toimituskunnassa ja Sotavete-

raaniliiton hallituksessa, samoin kuin vuosikymmenten ajan liiton johtoa media- ja julkisuusasioissa tukien. Liiton kunniajäseneksi mm. 4 luokan Vapaudenristillä, Suomen Valkoisen Ruusun 1. luokan ritarimerkillä ja Sotaveteraanien kultaisella ansioristillä palkittu Henttonen kutsuttiin 2018. Hän oli myös Rajavartiolaitoksen kunniaajajääkäri.

Antreasta kotoisin oleva Henttonen kertoi ja kirjoitti pysäyttävästi sotakokemuksistaan sekä vaikutuksesta, joka kotitalon menetyksellä oli. Talvisodan alla hän kertoi sahanneensa poikki kotitalon lipputangon, jottei siihen koskaan nostettaisi vierasta lippua. Myöhemmin Henttonen oli aktiivisesti mukana niin karjalais- lehtimiesjärjestöjen kuin seurakunnan toiminnassa ja oli haluttu ja arvostettu juhlapuhuja minne tahansa menikin.

Henttonen jää historiaan paitsi Hymy-poikapatsaan luojana, myös kulttuurivaikuttajana, jonka laajassa musiikki- ja sanoitustuotannossa on runsaasti isänmaallisia kaikuja.

Antti Henttonen oli vahvan isänmaallinen ja kansanvaltaisen yhteiskuntamme arvoja syvästi arvostava ja niitä käytännön tomissaan edistänyt henkilö.

ERKKI HEIKKINEN

Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja

Antti Simola 1942–2022

Rintamaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtaja, kenraaliluutnantti **Antti Juhani Simola** kuoli 16. elokuuta 2022 Vantaalla Peijaksen sairaalassa tapaturman seurauksiin juuri ennen 80-vuotispäiväänsä. Hän oli syntynyt 20. elokuuta 1942 Tampereella, jossa vietti nuoruutensa, ja kirjoitti ylioppilaaksi Tampereen yhteiskoulusta 1962.

Kadettikoulusta Simola valmistui 1966, sotakorkeakoulusta 1979. Ennen vakinaisesta palveluksesta eroamista vuonna 2001 ilmapuolustuksessa mm. erilaisissa komentajan tehtävissä uransa tehnyt Simola toimi Puolustusvoimien henkilöstöpäällikkönä.

Uravalinta ei kuitenkaan alkuaan ollut itsestään selvä, sillä urheilua koko elämänsä ajan harrastanut Simola harkitsi aikanaan myös liikunnanopettajan opintoja. Puolus-

tusvoimissakin hän panosti niin henkilökunnan kuin varusmiesten fyysisen kunnan ylläpitoon – ilmaisen myös huolensa palvelukseen tulevien heikkenevästä peruskunnosta. Myöhemmin hän toimi aktiivisesti alan järjestötyössä niin kotimaisilla kuin ulkomaisilla areenoilla.

Koko uransa ajan Simola tunsu suurta kunnioitusta sotiemme veteraanien saavutuksiin ja totesi eri yhteyksissä, ”ettei Puolustusvoimia olisi ilman veteraanien tekoja ja uhrauksia”. Henkilöstöpäällikön asemassa hänen virkatehtäviinsäkin kuului veteraaniasioista huolehtiminen aina kansallisen veteraanipäivän ja sotainvalidien syyskeräysten järjestelyitä myöten. Simola painotti, kuinka hienoa on nähdä nuoren polven osoittama kunnioitus näitä kunniakansalaisiamme kohtaan.

Uudelle tasolle veteraaniasian tärkeys nousi hänen jäätyään reserviin ja tultua valituksi RVL:n valtuuston puheenjohtajaksi. Tässä tehtävässä hänen arvovaltansa, menettelytapansa ja yhteistyökykynsä tulivat tarpeeseen.

Elämänkumppanin Simola löysi jo teini-ikässä. Antti ja Maiskina tunnettu **Marja-Leena os. Jaakkola** avioituivat 1965. Perheeseen kuuluvat lapset Susanna ja Sami puolisoineen sekä yhteensä viisi lastenlasta.

MATTI LOUEKOSKI

Rintamaveteraaniliiton puheenjohtaja

Pentti Mellenius 1935–2022

Rintamaveteraaniliiton hallituksen jäsen **Pentti Mellenius** menehtyi 24.7.2022 pitkällisen sairauden seurauksena.

Sotavuosien perintö oli Sodnkylässä 24.3.1935 syntyneelle Pentille varsin läheinen, sillä hänen Niilo-isänsä menehtyi Talvisodassa saamiinsa vammoihin. Perhe puolestaan joutui evakkotaipaleelle, joka vei sen Kempeeseen.

Vuonna 1956 Pentti avioitui **Airi Helaterän** kanssa. Heille syntyi neljä tytärtä. Elämäntyön hän teki raskaan maansiirtokaluston ja autokaupan parissa.

Pentti tuli toimeen erilaisten ihmisten kanssa, ja oli monella tavalla liikunnan mies. Hän pelasi mm pesäpalloa Kempeleen Kirin edustusjoukkueessa ja vaikutti sen johtokunnassa. Hän oli Kempeleen Sporttipaikien ja Kempeleen Reserviupseerikerhon perustajajäsen. Jälkimmäisessä hän toimi sihteerinä ja myöhemmin puheenjohtajana usean vuoden ajan, minkä jälkeen hänet kutsuttiin kerhon kunniapuheenjohtajaksikin. Eri maanpuolustuksen tehtävissä hän toimi aktiivisesti yli 60 vuoden ajan.

Pentillä oli lukuisia yhteiskunnallisia luottamustehtäviä. Hän oli Kempeleen kunnassa valtuuston puheenjohtaja ja kunnanhallituksen jäsen, minkä lisäksi hän vaikutti Pohjois-Pohjanmaan erityishuoltopiirin valtuustossa ja hallituksessa. Hän teki työtä voimiansa ehtymiseen asti veteraanien tukihenkilönä, ja hänet kutsuttiin Kempele-Oulunsalon rintamaveteraaniosaston kunniapuheenjohtajaksi. Pentti vaikutti myös Rintamaveteraanien Oulun piirin hallituksen varapuheenjohtajana ja edusti piiriä Rintamaveteraaniliiton liittohallituksessa.

Tasavallan presidentti myönsi Pentille Suomen Leijonan ritarimerkin ja Suomen Valkoisen Ruusun ansioristin. Puolustusministeri myönsi hänelle Rintamaveteraaniliiton kunniaristin.

KARI AHOKAS

puheenjohtaja,

Rintamaveteraanien Oulu piiri

Esko Orrenmaa 1941–2022

Rintamaveteraaniliiton liittovaltuuston jäsen **Esko Orrenmaa** kuoli 2.7. 2022 nopeasti edenneen sairauden uuvuttamana. Hän syntyi Alahärmässä nelilapsisen perheen kolmantena. Perheellä oli pieni maatila ja vähän karjaa. Talon töihin hän osallistui pienestä pitäen taitojensa mukaan.

Kansakoulun jälkeen Esko sai töitä kaupassa, minkä innoittamana meni kauppa-kouluun Seinäjoelle. Myös metalliala kiinnosti Eskoa, joka oli konepajakouluun liian nuori. Armeijan jälkeen hän sai työpaikan Pietarsaaresta. Niihin aikoihin suomalaisia haettiin töihin Ruotsiin ja sinne Eskokin lähti vuonna 1964 silloisen perheensä kanssa.

Esko työskenteli levyseppä-hitsaajana Västeråsissa vajaan seitsemän vuoden ajan. Lasten lähestyessä kouluikää perhe päät-

ti kuitenkin palata Suomeen. Kuusjoelta käsin hän kävi Vaasan Teknillistä koulua, mistä valmistui koneteknikoksi. Seuraava työpaikka ja loppuelämän puoliso löytyivät 1976 Halikosta.

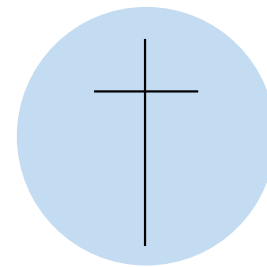
2010-luvun alussa Salon Seudun Rintamaveteraaniosastoa oltiin lopettamassa, mutta Esko otti hoitoonsa ensin osaston, ja myöhemmin piirin puheenjohtajuuden. Myöhemmin hänet valittiin Rintamaveteraaniliiton liittovaltuustoon, minkä lisäksi hän vaikutti muissakin yhteyksissä, tehden mm. tiivistä yhteistyötä Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtajan kanssa.

Esko järjesti Salon osaston jäsenille yhä jatkuvia viikoittaisia tapaamisia seurustelun, kahvittelun ja bingon merkeissä. Osaston varainhankintaa Esko auttoi järjestämällä konsertteja, minkä lisäksi hän oli mukana veteraanien hautajaisissa ja oli arvostettu puhuja eri tilaisuuksissa. Viimeisenä tekonaan hän ehti olla mukana perustamassa paikallista perinneyhdistystä.

Perhe ja ystävät olivat Eskolle tärkeitä. Hän oli aina valmis auttamaan, kun joku sitä tarvitsi. Lastenlapsistaan hän sai erityisen suurta iloa. Eskoa jäivät kaipaamaan ja kiittolaisuudella muistamaan puoliso Pirkko, lapset ja lastenlapset sekä ystävät.

LIISA AHSUND

sisar

Ei yksin ihmisen varassa

Vierailin vuosia sitten silloisessa Tykistömuseossa Hämeenlinnassa. Syynä vierailuuni oli museossa esitettävä Tali-lhantalan suurtaistelua kuvaava videofilmi. Kuten oletinkin, esitys kosketti minua syvästi.

Jäin pohtimaan ennen kaikkea arvoja, joita filmi minulle välitti. Film kertoi näkijälleen omistautumisesta sekä omaan maahan ja sen arvoihin sitoutumisesta. Ymmärsin, ettei aito puolustustahto synny pakosta. Se syntyy silloin, kun omaa kotiseutua, oma kotimaata, omaa kulttuuria ja omaa kieltä pidetään rakkaina ja puolustamisen arvoisina. Tuolloin ollaan valmiita antamaan isänmaan käyttöön kaikki osaaminen ja jaksaminen.

Videositys kertoi myös rohkeudesta.

Äärimmäisissä tilanteissa tarvitaan usein äärimmäisiä tekoja. Urheus ja siukkuus olivatkin sodan vuosina koko Suomen kansaa yhdistäviä ominaisuuksia.

Näkemäni filmi muistutti katselijaa myös kyseisinä vuosina syntyneestä yhteenkuuluvaisuuden tunteesta ja uskosta parempaan tulevaisuuteen. Korsuissa ja kotirintamalla syntyi vahvoja ystävyysuhteita. Erilaiset velvollisuudet täytettiin muistamalla lapset ja lapsenlapset.

Miksi kerron tässä kirjoituksessa pari vuosikymmentä sitten kokemistani asioista? Koen mielessäni olevat muistikuvat pelottavan ajankohtaisiksi. Oma aikamme on yllättänyt meidät. Euroopassa soditaan ja maanosaamme uhkaa hyvin vaikea talviaika. Tarvitsemme tänään samoja arvoja, joiden avulla maamme on ennenkin selvinnyt vaikeista ajoista. Mutta tarvitsemme myös luottamusta siihen, että kaikki ei sittenkään – tälläkään kertaa – ole ihmisten varassa. Saamme luottaa siihen, että Jumala on edelleen kanssamme. Saamme luottaa siihen, että hän ei ole hylännyt eikä hylkää meitä!

Psalmissa 121 ovat rohkaisevat sanat: ”Hän on suojaava varjo, hän on vartijasi, hän ei väisty viereltäsi. Päivällä ei aurinko vahingoita sinua eikä kuunvalo yöllä. Hän varjelee sinut kaikelta pahalta, hän suojelee koko elämäsi. Herra varjelee kaikki sinun askeleesi, sinun lähtösi ja tulosi nyt ja aina.”

SEPPO JARVA

Kittilän seurakunnan vs. kirkkoherra

SANA

Arki virtaa.
ksoy.fi

Valkealan
Sotilaskotiyhdistys ry

**RAKENNUSLIIKE
SORVOJA OY**
PÖLKKY
Roots for Quality Living.

**HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY**
**Minkä te taistelitte,
sitä me suojelemme.**

PERUSSUOMALAISET

LEDARE

Så är det om det verkar så

Strukturuomvandlingen fortsätter i tilltagande takt. Målsättningen är att bygga upp en nationellt, regionalt och lokalt välkänd och funktionsduglig förening – Traditionsförbundet Eklövet.

Om vi önskar att traditionsförbundet skall fortsätta veteranorganisationernas arbete in i traditionstiden bör det ges en verklig förmåga att leda traditionsarbetet, sköta kommunikation och medelsanskaffning. Förbundet bör också leda stödinsatserna och intressebevakningen.

För alla dessa uppgifter behöver förbundet en stabil ekonomisk grund. I detta nu uppfylls inte detta villkor.

Statsmakten har börjat utreda hur veterantraditionerna från Finlands krig 1939-1945 skall förvaltas. Som känt tillsatte statsrådets kansli i anslutning till vete-

randagen den 27 april 2022 en arbetsgrupp för att utreda och uppgöra förslag till hur traditionerna bör bevaras och handhas som en del av det finländska samhället. Arbetsgruppen ger förslag till hur traditionsarbetet organiseras och finansieras, samt vilken roll statsmakten har i detta åtagande.

Tillsättandet av arbetsgruppen innebär ännu inte att finansieringsfrågan är avgjord. Arbetsgruppen har tid till slutet av januari 2023. Om arbetsgruppen föreslår att statsmakten medverkar som finansierare är ett konkret beslut att vänta tidigast våren 2024. Detta för sin del understryker behovet och viljan av att traditionsföreningarna inom sina områden söker stöd från verksamhetsområdets sponsorer. Det är också skäl att beakta möjligheterna att ordna regionala och lokala insamlingar.

Verksamhetskostnaderna kan inte till fullo förväntas från förbundshåll.

Lite överraskande är den komplicerade processen att planera strukturuomvandlingen. Inledningsvis planerades att traditionsföreningarna skulle inlemmas som medlemmar i veteranförbundet. Anledningen därtill var att veteranförbundet ansågs vara enda veteranorganisation med förmåga att erbjuda fullvärdiga förvaltningstjänster.

Fortfarande är målsättningen att ansluta traditionsföreningarna som en enhet till Traditionförbundet Eklövet. Längs vägen har det konstaterats att den enklaste lösningen ändå kan bli problematisk. I något skede har det ansetts viktigare hur sakerna ser ut än hur de verkligen är – lite som citatet av italienska författaren Luigi Pirandella ur vilket denna rubrik är hämtad.

Veteranernas traditionsarbete har nu officiellt konstaterats vara en del av det finländska kulturarvet. I Finland har under tidernas gång förts olika ”kulturkrig”, som i tider för Okänd soldat eller för Midsommardansen. Nu skall vi i emellertid se till att fronten för eklövsgenerationens traditionsarbete inte sviktar.

PEKKA HOLOPAINEN
verksamhetsledare,
Traditionsförbundet Eklövet

SVENSK ÖVERSÄTTNING
BERTEL WIDJESKOG

FRÅN VERKSAMHETSLEDAREN

Vaksamhet krävs i intressebevakningen

Inkommande årsskifte för med sig stora förändringar i social- och hälsovårdstjänsterna. Ansvar för dessa överförs från kommunerna till välfärdsområdena. Också statens ersättningar för hemvård och öppna tjänster överförs till välfärdsområdena.

Kommunala servicen för veteranerna är till innehåll och omfång varierande från kommun till kommun. Välfärdsområdena kommer att förenhetliga tjänsterna, varvid det är avgörande på vilken nivå dessa hamnar. Risk föreligger att tjänsterna försämras på de orter där de nu fungerar bäst.

Statskontoret ersätter också i fortsättningen kostnader som veteraner med fronttecken och krigsinvaliditet måste erlagga. Inom välfärdsområdena finns således resurser för att på bästa möjliga sätt verkställa dessa ersättningar. När ersättningsnivån bestäms måste målet vara att ingen får försämrade villkor. Samtidigt är det motiverat att justera

nivåerna i de kommuner där veteranerna idag inte får ersättning i behövlig omfattning.

Veteranföreningarnas och -distriktens valda representanter har anledning att följa upp hur servicen till veteranerna verkställs efter årsskiftet. Vid behov bör åtgärder vidtagas för att justera eventuella missförhållanden.

Veteranorganisationerna informerar representanterna och ledande tjänstemän och ombud för välfärdsområdena om veteranernas ställning som specialgrupper vilka får ersättning enligt särskild lagstiftning. Som verkställande myndighet informerar statskontoret också välfärdsområdena om normerna för ersättningarna.

Också nätet av vård- och rehabiliteringstjänster kommer att glesna. Avtalen som statskontoret tecknat med vård- och rehabiliteringsinrättningar går ut vid årsskiftet. Någon fortsättning på avtalen har tills vidare inte offentliggjorts. Redan

nu är det dock bekant att en del av tjänsteproducenterna inte kommer att fortsätta denna verksamhet. Under höstens lopp klarnar det var veteranernas rehabilitering ges nästa år och hur omfattande den blir. Information om detta kan erhållas från statskontoret.

SEPPO SAVOLAINEN
generalsekreterare,
Krigsinvalidernas brödräfbund

SVENSK ÖVERSÄTTNING
BERTEL WIDJESKOG

Veteraanijärjestöjen hengellisen työn virikepäivät Kuopiossa

Kuopion Rytkyllä elokuun lopulla pidettyjen hengellisen työn virikepäivien tarkoituksena oli miettiä vapaaehtoistyötä veteraanien keskuudessa sekä erityisesti veteraanijärjestöjen tulevaisuuden, perinnejärjestöjen hengellisen työn tapoja.

Valtakunnalliseen tilaisuuteen Kuopion Rytkyllä kokoontui viitisenkymmentä eri järjestöjen hengellistä työtä tekevää aktiivijäsentä. Kysymykset, millä tavoin kertoa nuorille veteraani- ja perinnetyöstä ja miten saada heidät mukaan toimintaan sekä miten vihdoin pääsemme sanoista tekoihin, korostuivat kaksipäiväisen tapahtuman keskusteluissa.

Kuopion hiippakunnan piispa **Jari Jolkkonen** puhui luottamuksesta ja yhtenäisyydestä sekä yhteisistä kertomuksista. Jolkkosen mielestä suomalaisia yhdistävät edelleen kaikkein eniten sotiemme kertomukset sekä erityisesti kertomukset siitä, mitä sotiemme miehet ja naiset tekivät. Tästä syntyy kunnioitus ja kiitollisuus veteraaneja kohtaan, joka on samalla myös rauhaa ylläpitävä voima.

Yhdessä tekemisen tärkeys

Vapaaehtoistyöstä veteraanien keskuudessa oli kertomassa Tuusniemen Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja **Esko Taskinen**.

”Henkilökohtainen tapaaminen veteraanien, puolisoitten ja leskien kanssa on erittäin tärkeää, jotta vastuuhenkilöt tietävät, mitä heille kuuluu, miten he jaksavat ja mitä he tarvitsevat. He tarvitsevat yhteisöllisyyttä, yhdessä tekemistä. Kunta ja seurakunta auttavat monessa asiassa.”

Yhdessä tekemisen tärkeyttä painotti myös tuusniemeläinen veteraani **Lauri Happonen**, jolle etenkin laulaminen kuorossa on ollut tärkeä henkinen tuki. Hän aloitti kirkkokuorossa pian sodan päätyttyä, syyskuussa 1947.

Sotainvalidien Veljesliiton Pohjois-Savon piirin varapuheenjohtaja, rovasti **Jussi Huttunen** kannusti sanoista tekoihin.

”Perinnetyö on meidän kaikkien vastuulla eikä enää saisi olla soololiijoita. Nyt viimeistään on saatava ihmiset yhteen.”

Esko Taskinen (vas.), Lauri Happonen ja Jussi Huttunen jakamassa kokemuksiaan hengellisestä työstä.

Veteraaniliittojen yhteisen hengellisen toimikunnan puheenjohtajan, kenttäpiispa emeritus **Hannu Niskasen** mukaan toimikunta käsittelee jatkossa virikepäiviltä saatua ideoita ja ajatuksia, mutta jo nyt

päätettiin, että seurakuntiin lähetetään veteraanien hengellistä työtä ja kirkollisia toimituksia ja tapahtumia koskeva ohjeistus.

**TEKSTI JA KUVAT:
HARRI PEIPONEN**

Miten veteraaniasiat hoituvat hyvinvointialueilla?

Tällä hetkellä Suomessa on 309 kuntaa, joista manner-Suomessa 293. Näissä kaikissa hoidetaan lakisääteisen erityisryhmän, sotien 1939-1945 veteraanien asioita. 1.11.2019 tuli voimaan laki, jota takasi maksuttomat kotona asumisen tukipalvelut, tehostettu palveluasuminen mukaan lukien.

Palvelutarpeen määrittämiseksi kunnat veloitettiin tekemään jokaiselle veteraanille henkilökohtainen palvelutarpeen arviointi ja sen jälkeen myös toteuttamaan nämä tarvearviot. Kuntien ei ole tarvinnut pohtia, mistä rahat, sillä valtio on maksanut valtiokonttorin kautta palvelut täysimääräisesti.

Kohta kolme vuotta ovat kunnat hoitaneet tätä lakisääteistä tehtävää pääsääntöisesti hyvin. Kuntakohtaiset erot ovat kuitenkin edelleen liian suuret, eivätkä ne kaikilta osin selitys veteraanien kunnan poikkeamiin.

Erityisryhmänä hämärtyvässä

Suomessa on vielä elossa 3400 sotiemme veteraania. Tällä hetkellä näyttää siltä, että veteraanien lakisääteinen erityisryhmä-käsite on hämärtyvässä ja heitä ollaan sulauttamassa muuhun vanhusväestöön, joiden palvelut ovat vanhus-

palvelulain varassa. Tämänkin lain toimeenpano takkuilee paljon puhutun säästämisen ja henkilöstövajauksen takia.

Kuntien tulee ymmärtää, että sotien veteraanien palvelujen maksuttomuus vapauttaa kuntien varoja muun vanhusväestön tarpeiden hoitoon. Siksi on tärkeää, että kovaa vauhtia mm. eläköitymisen takia vaihtuva henkilöstö korvataan täysimääräisesti nuoremmalla aktiivisella toimijajoukolla. Heidät on heti myös koulutettava veteraaniasioissa, että jatkuvuus mm. kotiin annettavien palvelujen osalta varmistetaan. Nyt jopa käsite rintamaveteraani tai sotaveteraani on osalle henkilöstä lähes tuntematon.

Suuri muutos tulossa

Ensi vuoden alussa tapahtuu suuri muutos, kun 293 kunnan sote-palvelut siirtyvät 21 hyvinvointialueen vastuulle. Näin tapahtuu myös veteraanien palveluille, vaikka osa asioista jääkin kuntiin.

Periaatteessa muutos on hyvä asia. Tällä hetkellä joka kunnassa eri tavoin hoidetut asiat keskitetään 21 alueeseen, joten kuntakohtaiset suuret erot häviävät. Jälkeen jää kuitenkin kysymys, miten hyvinvointialueet pystyvät asioiden hoitamiseen? Tällä hetkellä, kun vuodenvaihte-

seen on enää neljä kuukautta, asiat ovat vielä aivan alkutekijöissään.

Olen seurannut tiiviisti hyvinvointialueiden valmistelua, enkä ole tähän mennessä löytänyt minkään alueen suunnitelmista sanaakaan sotien veteraaneista. Hyvinvointialueille on lain mukaan valittava vaikuttajaryhmiä, joista vanhusneuvosto on yksi. Tältäkin osin valmistelu on edennyt hyvin eri tahtiin. Muutamassa vanhusneuvosto on jo nimetty, joissain maakunnissa, mm. kotialueellani Varsinais-Suomessa valmistelu näyttää vievän ainakin lokakuulle asti.

Näyttää siltä, että useimmissa vanhusneuvosto muodostetaan niin, että sinne tulee edustaja jokaisesta kunnasta ja sen lisäksi lukumäärältään vaihteleva määrä järjestöjen edustajia, osassa ei yhtään. Siis vanhusneuvostoista tulee suuria eikä, niissä nähty olevan tai niihin tulevan veteraanijärjestöjen edustajia. Tämä on huolestuttavaa ja asioiden kulkuun täytyy voida vielä vaikuttaa.

Vanhusneuvostot tähtäimeen

Paikallisten veteraanijärjestöjen päätehtävänä tuleekin syksyn aikana vaikuttaa kuntakohtaisiin vanhusneuvostoihin, jotka jäävät laki-

Jopa rintamaveteraanin tai sotaveteraanin kaltaiset käsitteet ovat monelle nykyään tuntemattomia, Pekka Paatero hämmästelee. (Kuva: Ariela Säkkinen)

sääteisiksi joka kuntaan alueellisen vanhusneuvoston lisäksi. Vain kunta käsin voidaan lisätä painetta hyvinvointialueille veteraanien huomioonottamiseksi niin kunnissa kuin hyvinvointialueillakin.

Tärkeää on myös vaikuttaa siihen, ettei hyvinvointialueilla veteraaniasioiden hoitoa harmonisoida niin, että käytetään keskiarvoa, jolloin parhaiten toimineiden kuntien saavutukset tuhoetaan.

Jotta asiat hoituisivat, kuntien veteraanijärjestöjen kanssa tulee olla hyvät ja suorat yhteydet hyvinvointialuei-

den valmisteluelimiin, niin politiikoihin kuin toimihenkilöihin. Vielä on aikaa, mutta vähän.

PEKKA PAATERO

Veteraanijärjestöjen sosiaali- ja terveyspalvelutoimikunnan puheenjohtaja

Sauli Rodas Oy Espoo	ESPOON SÄHKÖASENNUS OY	www.yrityskauppakumppani.fi
Haminan Vesijohtoliike Penttilä Oy	SOTIEMME VETERAANEJA KIITTÄEN HAMINASTA!	Kuljetus Simo Iitti Oy Hartola
Urheiluopistosäätiö Helsinki	Suomen Ratsastajainliitto ry Helsinki	Brando Oy Helsinki
Lasihemmo Oy Helsinki	Finnparts Oy Helsinki	Tiori Kuljetus Oy Helsinki
Paakkisen Automaalaamo Oy Hollola	HÄMEENLINNAN OSUUSMEIJERI	Joccis-Air Oy Renko
Maalausliike Salo Oy Härmä, www.voltinvari.fi	HEIKKI KURONEN JOROINEN	SOTIEMME VETERAANEJA KIITTÄEN JUUPAJOELTA!
Rakennusliike Seiska Oy Jyväskylä	NurMetal Kalakoski	Pesula Marko I. Lahtinen Kankaanpää
SOTIEMME VETERAANEJA KIITTÄEN KIRKKONUMMELTA!	Manor Oy Kuortane	www.karirakenne.fi
Nastolan Forest Huolto Oy Lahti	Ekoisännät Ky Lahti	LAPPEENRANNAN KULJETUSOSAKEYHTIÖ
Topiron Ky Laukaa	Kiinteistö-Vesasto Oy LKV Lempäälä	MÄNTÄN RENGASPISTE OY
Naficon Liitin Oy Nauvo	Heikki Laiho Oy Noormarkku	Oulun Palvelusäätiö
LR-Palvelu Oy Oulu	Oulun Kone ja Terä Oy Kiiminki	Teräcenter Oy Parkano
PERNAJAN RAKENNUS OY	Maanrakennus Maamyyrä Oy Perttula	Byggnads Ab Nynäs Rakennus Oy Pietarsaari

Senioriasumista kaikilla mukavuuksilla

Saga-palvelutalossa asut itsenäisesti kattavien palveluiden keskellä. Löydät talomme seitsemältä paikkakunnalta – Helsingistä, Vantaalta, Turusta, Lahdesta, Lappeenrannasta, Raumalta ja Seinäjoelta.

Meillä asuessasi hyvinvointi-, kuntoutus- ja hoitopalvelut muuntuvat tarpeesi mukaan. Modernit talomme tarjoavat aktiivista harrastus- ja kulttuuritoimintaa. Talojen viihtyisät ja esteettömät yhteistilat kutsuvat viihtymään oman ikäisessä seurassa. Lue lisää verkkosivuiltamme sagacare.fi

Tervetuloa ihastumaan!

Maksuton puh. 0800-06116 (ark. klo 8-16)
myynti.saga@sagacare.fi

Saga-palvelutalot

"Tämä on kiva ja turvallinen paikka."

- Pirkko,
 Saga Tammilinna Vantaa

SAGA
 PALVELUTALOT

Sotaveteraanipiirien myyntituotteet

Kävelykeppi

Jääpiikillä ja rannelenkillä varustettu kävelykeppi. Sotaveteraanien perinneyhdistyksen jäsenten käsityönä valmistama. Tilatessasi ilmoita pituutesi.

Hinta 60 euroa

Tilaukset:

Loimaan Seudun Sotaveteraanien Perinneyhdistys r.y., Risto Jaakkola, Loimaankatu 8 C 5, 32200 Loimaa, puh. 050 566 0456, risto.jaakkola@saunalahti.fi
 Toimitus postiennakolla.

Kynttilänjalka

Kultakeskuksen perinteinen malli vuodelta 1918. Korkeus 77 mm. Kynttilänjalassa on Tammenlehvän tunnus. Hopeaa.

Hinta 160 euroa

Tilaukset:

Seppo Kopra, 050 358 2857, seppo.i.kopra@gmail.com
 Toimitus postiennakolla.

Veteraanivyö

Laadukas kotimainen kääntövyö, nahkaa väri musta/viininpunainen. Soljessa liiton tunnus, solkea saatavana myös hopeanvärisenä.

Hinta 25 euroa

T-paita tunnuksella

tummansininen, koot L, XL ja XXL

Hinta 17 euroa

Henkselit

Kotimaiset, veteraanitunnuksella. Saatavana on viininpunaista ja tummansinistä.

Hinta 23 euroa

Tilaukset: Solveig Hyöty, 09 612 7003, sodrafinlands.kvd@sotaveteraaniliitto.fi
 Toimisto on avoinna klo 10.00–14.00.

AUTOSALPA

HalpaHalli

JO 50 VUOTTA HYVÄÄ ARKEA.

HALPAHALLI.FI 24/7

MOVAX

TK TURTOLAN
KAIVINHARTMAN
1862

esse elektro-kraft

STEN[®]
teräksellä tulokseen

KIRJAT

Sodan karmivuutta SS-vapaaehtoisen silmin

● **Olavi Lempinen:**
*Suuremman Suomen
puolesta – SS-mies Aarre
Jylhänmaan palvelusvuodet*

Bazar 2021: 415 s.

Suomalaisista SS-miehistä on vuosien varrella esitetty monenlaisia mielipiteitä ja spekulatioita. Vain muutaman kerran he ovat kuitenkin päässeet ääneen omilla nimillään ja tarinoillaan. Toinen asia, mikä usein unohtuu on se, että kun heidät Waffen SS-sipimuksen jälkeen kotiutettiin, liittyivät he muiden maanmiesten lailla osaksi isänmaansa taistelua Suomen omilla rintamilla, ja kotiutuneista sodista veteraaneina siinä missä muutkin.

Poliisina uransa tehneen **Olavi Lempisen** kirjoittama, pitkälti ensimmäisessä persoonassa kirjoitettu teos hyödyntää SS-joukoissa vuoden vapaaehtoisena palvelleen **Aarre Jylhänmaan** päiväkirjamerkintöjä ja itse nauhalle sanelemiensa muistelmia, tarjoten arvokasta ensikäden tietoa sotaa edeltäneistä kuukausista ja peloista sekä Jylhänmaan armeijan palveluksessa saamasta perspektiivistä tilanteeseen, samoin kuin hänen kokemuksestaan osana Suomen jatkosodan aikaista maanpuolustusta.

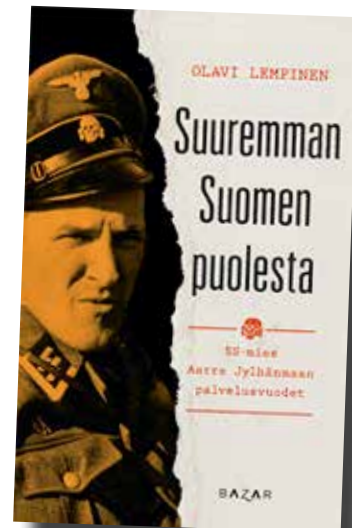
Nauhoituksista käy myös ilmi, ettei Jylhänmaalla, sen kummem-

min kuin ilmeisen suurella osalla suomalaisista, ollut mitään käsitystä siitä, mihin olivat lähdössä: nuorukaisten intoa siivittivät tarinat jääkäreistä ja toivo heidän laillaan oppia isänmaan puolustamiseen tarvittavat taidot.

Jylhänmaan omien sanojen mukaan kirjoittaja on sijoittanut taustoitettavia kappaleita, joissa muistuttaa, ettei suomalaisia kansallissosialistisella aatteella joukkoihin houkuteltu vaan "eurooppalaisella ristiretkellä idän kommunismia vastaan." Kuitenkin vasta rintamalle lähettämisen jälkeen Jylhämäälle kerrotaan selvinneen, että Irakiin lähdon ja englantilaisia vastaan taistelemisen sijaan (?) he olivatkin lähdössä sotaan Neuvostoliittoa vastaan.

Myöhempiäkään vaiheita seurata ei lukijalle aina ole selvää, mikä loppujen lopuksi on totta ja mikä Saksan tai paikallisten kielitaidottomille ummikkovapaaehtoisille syöttämää propagandaa. "En minä tällaista sodankäyntiä ollut tullut oppimaan, tämä oli silkkaa murhaamista", toteaa Jylhämäkin. "Millaisiä kohan barbaareja meistä vielä kehittyisi?"

Järkyttävyydessään kirja on otteessaan pitävä kuvaus sodan mieltömyydestä, samoin kuin siitä, millaisessa ilmapiirissa sotien jälkeisessä varsin punaisessa Suomessa elettiin ja minkälaiseksi pettymykseksi se myös Jylhänmaalle osoittautui. Hän oli Saksassa val-

tiovallan lähettämänä, mutta tuli sotien jälkeen sen hylkäämäksi - työpaikkansa menettäen ja halveksuntaa kaikkialla kohdaten.

Kirjan loppupuolella syvennyttään viime vuosina esitettuihin näkemyksiin suomalaisvapaaehtoisten osallisuudesta natsi-Saksan julmuuksiin. Jylhänmaakin mainitsee kuulleensa saksaiselta kollegaltaan "rintamajoukkojen perässä tulleet SS-miesten toisesta aallosta, jonka tehtävänä oli etsiä ja tappaa juutalaiset", minkä olemassaolo mainitaan myös yhdessä taustoitettavista kappaleista. Siitä, että suomalaisilla olisi tässä kuitenkin mitään osuutta ollut, ei kirjan mukaan näytöä kuitenkaan ole.

ARIELA SÄKKINEN

"Himmetä ei muistot saa"

● **Kari Huhtala:**
*"Velvollisuutenani on ilmoittaa, että..." -
1939-1945 menehtyneet
merivoimien upseerit*

Merisotakoulu 2022: 205 s

Toissa vuonna Kadettikunta julkaisi "Joukkosi eessä" -muistoteoksen kaatuneille kadettiupseereille ja kadeteille. Tänä vuonna merivoimien vuosipäivänä omansa saivat merivoimien sodissa 1939-1945 kaatuneet upseerit. Molempien kunnianosoitusten takaa löytyy sama kirjoittaja: yleisesikuntakomentaja **Kari Huhtala**.

Kuten tervehdyksensä kirjan alkuun kirjoittanut Merivoimien komentaja huomauttaa, julkaistaan teos "kovin poikkeuksellisten olosuhteiden vallitessa, monen meistä ajateltua, että laajaan aluevaltau-

seen tähtäävä hyökkäyssodankäynti olisi pikemminkin osa Euroopan historiaa kuin nykypäivää." Näin ei kuitenkaan ole, vaan tuossa ei niin kaukana meistä perheet saavat parastakin aikaa niitä samoja suruviestejä, joista tämäkin kirja kertoo.

Merivoimien upseerikoulutuksen historialla, sen sotavuosien kokoonpanojen kuvauksella sekä lyhennehakemistolla alkava teos etenee kronologisesti, esitellen lyhyesti kunkin kuukauden olennaimmat tapahtumat ja listaten sankarivainajat kaatumisjärjestyksessä niiden lomassa. Tämän ansiosta lukukokemus on selkeä myös sotavuosien tapahtumia aiemmin tuntemattomallekin. Tätä edesauttaa myös kirjan runsas, niin valokuvista, kartoista, muistomerkeistä kuin lehtileikkeistä koostuva kuvitus. Ehkä hieman yllättäenkin kirjaan on sisällytetty myös Suomen puolesta kaatuneiden ruotsalaisva-

paaehtoisten upseerit – hieno ele.

Koska kyseessä on sankareiden nimet ja kohtalot ikuistamaan tarkoitettu matrikkeli, olisi jokaisen kaatuneen kuvan sisällyttäminen hänestä kertovan osion yhteyteen ollut erinomainen lisä, joka olisi omalla pysäyttävällä tavallaan muistuttanut siitä, että jokaisen nimen takaa todellakin löytyi ihminen, jonka elämän katkesi aivan liian varhain.

ARIELA SÄKKINEN

Propagandaa saksalaisille, kummastusta lukijalle

● **Jussi Lehmus: Suomen taistelu bolshevismia vastaan**

Docendo 2022: 496 s.

Suomalaiskustantamoista etenkin Docendo on profiloitunut vähän erikoisempiakaan aiheita kaihtamattomana sotahistoriallisen tietokirjallisuuden kustantajana eikä tämä uutuus ole poikkeus. Perinteisestä historiategoksesta se tosin poikkeaa jo lähtökohdaltaan, sillä se luo katsauksen siihen, millaiselta historiankirjoituksemme olisi voinut näyttää, mikäli sotavuodet olisivat päättyneet toisenlaiseen lopputulokseen.

Aikaisemmin isoisoisänsä huijan tarinan kansiin laittaneen **Jussi Lehmuksen** kirjan materiaalina toimii Päämajan tiedotusosaston vuonna 1943 aloittama (ja sotatilanteen ratkaisevasti muututtua unohtama), saksalaisille suunnattu propagandahanke, johon koottiin varsin nimekkäiden sotilasvaikuttajien kirjoituksia Jatkosodan hyökkäysvaiheen menestystarinoista Suomen taistellessa Saksan rin-

nalla. Sieltä Lehmuksen isoisoisän, Suomen sotilastiedustelussa vaikuttaneen **Kalle Lehmuksen**, arkistosta on muuten tämäkin ennen näkemätön aineisto.

Käytännössä nyt ilmestynyt teos on - nimeään myöten - kirja juuri sellaisenaan kuin se oli aikanaan tarkoitus julkaista. Lehmus kertoo lähinnä stilisoineensa tekstiä, mikä lisäksi kronologisesti järjestettyjen tekstien lomaan on sijoitettu muutaman nykytutkijan analyysiä sekä Suomen ja Saksan liittolaisuuden asteen että kirjan taustoista, samoin kuin siitä, mikä sen tarkoitus loppujen lopuksi oikein olikaan. Mannerheim oli jo viimeistään keuhalla 1942 alkanut pitää Saksan häviötä jokseenkin selvänä, mutta Saksan toimittamat aseet ja ilma-apu olivat ratkaisevassa asemassa vielä Suomen koettelemuksissa keuhalla 1944.

Mahtipontisuudessaan ja kömpelyydessään myötäähäpeäkin herättävät, toisistaan varsin paljon poikkeavat tekstit ovat erikoinen lukukokemus, johon tekstien yhteyteen liitetyt kirjoittajien saateet ja editorimajurin kommentit lisäävät paikoin tahattoman koomisen

tason. Lehmus itsekkin antaa luvan pitää vaikutelmaa ”outona tai jopa vääränä.” Plussaa teos saa erinomaisesta kuvatoimituksesta ja kirjoittajien esittelystä.

Aiheen erikoislaatuisuuden takia tämän teoksen käsiinsä poimivalla lukijalla toivookin olevan edes jonkin verran aiheen aikaisempaa tuntemusta tai ainakin malttia lukea huolella niin esipuhe kuin ammattilaisanalyytit.

ARIELA SÄKKINEN

Pohjois-Karjalan sotaveteraanipiiri siirtyi kohti perinneaikaa

Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin toiminta lakkasi kuluvan vuoden kesäkuun alussa. Lakkauspäätös on huolellisesti valmistellun suunnittelun ja toteuttamisen tulos. Sotien 1939-1945 Pohjois-Karjalan perinneyhdistys oli perustettu ja valmennettu ottamaan piirin huolto-, hoiva- ja perinneyhteistyvät vastaan.

Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja ja sosiaalineuvoja olivat kiertäneet valmennustyössä edellisen vuoden aikana kaikki paikalliset perinnetoimikunnat. Tämän kenttätöön myötä valmius vaativan tehtävän vastaanottoon oli valmiina pohjalla.

Hyvin valmistellun ja toteutetun pohjatyön ansiosta pystyi Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin vuosikokous luottavaisin mielin tekemään sääntöjen mukaisesti lakkauspäätöksen. Piirin toiminnan päättyessä siirtyivät sekä toiminnanjohtaja että sosiaalineuvoja jatkamaan tärkeää työtään perinneyhdistyksessä.

Pohjois-Karjalassa sotien 1939-1945 perinneyhdistyksen toiminnassa korostetaan kattavasti kaikkien sotasukupolvien yhdistysten tekemää työtä. Perinneyhdistyksen ovat kerhoina tervetulleita paitsi veteraaniryhdistykset myös muut toimijat. Näistä esimerkkejä ovat mm. Pohjois-Karjalan

Tilaisuuden yhteydessä palkittiin Sotaveteraaniliiton huomionosoituksin **Teuvo Strandman**, rovasti **Juhani Sainio**, **Anja Tikkala** ja **Hely Teittinen**, jonka saattajana toimi hänen poikansa **Antti Teittinen** (takana). (KUVA: Kalevi Lohiranto)

Lotta-perinne ja Pohjois-Karjalan Sotilaspoikien perinneyhdistys, joiden toiminta myös lakkaa tänä vuonna.

Tätä yhteistä arvopohjaa toden si kesäkuun alussa järjestetty Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin ja Lotta-perinteen yhteinen toiminnan päättämisjuhla, joka oli haikaa ja arvokas. Erityisesti tilaisuudesta jäi mieleen hetki, jossa yhdistysten liput luovutettiin juhlaallisesti alueellisen perinneyhdistyksen haltuun.

Päättämistilaisuuden viesti oli selkeä: Vaikka Pohjois-Karjalassa ovat lakkauneet niin sotaveteraanipiiri kuin Lotta-perinne, ei ”tulen anneta sammua”. Työtä jatkavat nuoremmat sukupolvet Sotien 1939-1945 Pohjois-Karjalan perinneyhdistyksessä.

JYRKI HUUSKO

Sotien 1939-1945 Pohjois-Karjalan perinneyhdistyksen puheenjohtaja

Pielavedellä muisteltiin vuoden 1940 juhannusta

Suojalassa vietettiin juhannuksena 1940 rintamalta palanneiden vastaanottojuhlaa, josta otettu kuva on Pielaveden sotaveteraaniryhdistyksen toimitilojen seinällä vielä tänäkin päivänä. Yhdistyksen oli tarkoitus pitää tämän tilaisuuden 80-vuotismuistojuhla juhannuksena 2020, mutta koronan vuoksi se lykkäytyi kahdella vuodella. Näin muistojuhla toteutua vasta tänä kesänä.

Tilaisuus alkoi kukkien laskulla Suojalan edustalle vuonna 1989 paljastetulla sotiin lähdön muistokivellä. Varsinaisen juhlan avasi sotaveteraaniryhdistyksen puheenjohtaja **Paavo Leppänen**. Taljan-ka-yhtyeen musiikkiesityksen ja **Marja Kahelinin** runonlausunnan jälkeen kuultiin **Heikki Väisäsen** esitelmä Jalkaväkirykmentti 39:n III pataljoonan sotatiestä ja nautittiin Säviän Marttojen hernerokkatarjoilusta.

TIMO LAUKKANEN

Pielaveden Sotaveteraanit ry

Muistomerkillä kunniavartiossa **Pinja Pennanen** ja **Pertti Rautaparta**, kukkia laskemassa **Heikki Nousiainen** (vas.) **Paavo Leppänen** ja **Mirja Jääskeläinen**.

Veteraaneja kutsuvieraina Lapuan valatilaisuudessa

Satakunnan tykistörykmentin sotilasvalaa ja ohimarssia vietettiin Lapualla 11. elokuuta. Juhlallisen valatilaisuuden komensi Satakunnan tykistörykmentin komentaja, everstiluutnantti **Pekka Kinunen**, valasanat esiluki Lapuan kaupungin sivistysjohtaja, majuri **Mika Kamunen**.

Joukot tarkasti ja ohimarssin otti vastaan Porin prikaatin komentaja prikaatikenraali **Vesa Valtonen**. Sotaveteraani **Heikki Isoluoma** ja sotainvalidin leski **Elma Jokiaho** sekä heidän saattajansa, Lapuan sotaveteraaniryhdistyksen puheenjohtaja **Mauno Vähämäki** ja sotainvalidien yhdyshenkilö **Jukka Hietala** olivat tilaisuudessa kutsuvieraina.

MAUNO VÄHÄMÄKI

puheenjohtaja, Lapuan Sotaveteraanit ry

Sotainvalidin leski **Elma Jokiaho** sekä sotaveteraani **Heikki Isoluoma** seurasivat saattajiensa, sotaveteraaniryhdistyksen puheenjohtajan **Mauno Vähämäen** (vas.) ja sotainvalidiyhdyshenkilön **Jukka Hietalan** kanssa tilaisuutta mielenkiinnolla (kuva: **Risto Vähämäki**)

”Kyllä sillä kalojakin saa”

Sotaveteraaniliiton ”Kenttäpostia” -erikoisuistimet ovat menneet hyvin kaupaksi. Ne ovat arvokkaita lahja- ja muistoesineitä, mutta kelpaavat ne kyllä varsinaiseenkin tarkoitukseensa. Näin totesi heinolalainen **Miika Kovanen** kalaretkellään Pyhtään saaristossa elokuussa.

”Meillä oli kalareissulla pyyntikohteena ahven, yhdessä paikassa oli vähän niin kuin hauen haju ilmassa. Ajattelin kokeilla veteraanuistinta muutamalla heitolla, eihän sitä enempää raaskinut heitellä.”

”Siihen iski saman tien vanterra kesähauki, sellainen kolmekiloisen. Heitin sitä hopeista versiota”, Kovanen kertoo.

Metsäalalla työskentevä Kovanen, 26, on reservin tiedusteluajantekijä. Hän suoritti varusmiespalveluksena Sodankylässä. Sinne hän oli suorastaan anonut.

”Kutsunnoissa majuri sitä vähän ihmetteli. Sanoin, että halusin kokea Lapin talvisen luonnon, ja oppia niissä oloissa selviytymisen taidon.” (JH)

Kymen Rintamaveteraanit kesäretkellä Miehikkälässä

Rintamaveteraanien Kymen piiri suuntasi tämänvuotisen matkansa heinäkuussa Miehikkälään, jonne retki piti järjestää jo viime vuonna, mutta koronan takia retki jouduttiin siirtämään. Mukana oli liki 20 jäsentä, joukossa myös tunnuksen omaavia veteraaneja.

Retken aluksi tutustuttiin Miehikkälän kirkkoon ja sankarihautausmaahan, jonne veteraanit laskivat seppeleen. Puheenjohtajan pienen tervetuliaistoivotuksen jälkeen kuultiin **Tarja Karelilin** tulkitsemana Eino Leinon runon Lapin kesä, sillä vietettiin retkipäivänä myös Eino Leinon päivää.

Salpalinjamuseon erinomaisesti opastetulla vierailulla jatkunut päivä päättyi lounaaseen museokahvilassa.

HEIKKI J. OKSANEN

puheenjohtaja, Rintamaveteraaniliiton Kymen piiri

Salpalinjamuseon kuvaopastus loi kattavan katsauksen Salpalinjan bunkkereiden rakennukseen ja käyttöön sota-aikana.

”Kenttäpostin kertomaa” vie sota-ajan tunnelmiin

”Musiikin voima on kautta aikojen ollut valtava, niin tunteiden välittämisessä kuin pelon ja pahan olon purkamisessa. Sota-aikana musiikki antoi voimaa yhtä lailla rintamalla oleville kuin kotirintamalle. Samaa tekivät kenttäpostikirjeet, jotka valoivat uskoa etulinjassa ja kotona odottaville, muistuttivat lottapuvussa jo yli kolmen vuosikymmenen ajan esiintynyt ja sotavuosien perinnettä täten omalla panoksellaan ylläpitävä **Tuija Saura**.

Näistä ammensi myös Sauran uusin hanke: hänen käsikirjoittamansa ”Kenttäpostin kertomaa” -esitys. Ohjelman musiikin sovitukset ja johto ovat **Elina Ukkosen** käsialaa. Ukkonen on myös osa esityksen musiikista vastanneita Helmiharmonikoita, joihin hänen lisäkseen kuuluvat **Fredriika Santanen, Päivi Hauhtonen, Tiina Wallenius ja Minna Lempiäinen**.

”Yhteistyö Elinan kanssa juontaa juurensa jo vuoteen 2002 Naisten Valmiusliiton suurharjoitukseen Gyltön varuskunnassa, missä toimin harjoituksen johtajana. Ilanvietossa Gyltön kalliolla tunnelmoi Elina harmonikallaan auringonsäteiden hiipuessa tyyneen mereen. Monta kertaa vuosien varrella tiemme ovat ristenneet, mutta vasta toissa vuonna syntyi idea yhteistyöstä Helmiharmonikkojen kanssa”, Saura taustoittaa.

Lipputulot on lahjoitettu paikallisille veteraaniiyhdistyksille.

”Pukeutumalla lottapukuihin haluamme kunnioittaa esityksellämme lottien, ja erityisesti kaikkien naisten panosta sota-aikana. Esityksissä muusikkojen kokoonpano hieman vaihtelee, esityksen ajankohdasta riippuen. Musiikista ja kirjeistä syntyvällä kokonaisuudella toivomme isänmaamme historian ja veteraanipolven tärkeyden välittävän myös nuoremmille polville.”

Sauran esityksessä lukemat kirjeet ovat sotainvalidi-apen **Simo Sauran** ja suvun kirjeenvaihtoa sodan ajalta. Simo lähti 17-vuotiaana vapaaehtoisena puolustamaan isänmaataan, välillä haavoittuen, mutta rintamalle vielä palaten.

Kyöneleet herkässä

Saura on laulajanurallaan saanut moneen kertaan todistaa sota-ajan laulujen voiman.

”Veteraanipolvi muistaa usein ulkoa vanhat laulut sanasta sanaan. Huulet liikkuvat vaikka laulua ei enää välttämättä tule. Sota-ajan lapset elävät laulujen myötä lapsuutensa tapahtumia. Heillekin musiikki on tuttua ja he laulavat mukana. Yhteislauluna rakkain laulu heille on *Kodin kynttilät*.

”Kenttäpostin kertomaa” -esityksessä liikutaan Äänisen aalloilla, ja

vietetään iltaa Kannaksella. *Aidin kirje* tuo nuorelle pojalle terveiset kotoa. *Sotilaan viimeinen näky* puolestaan kertoo sodan karua todellisuutta. *Evakon laulu* ja *Karjalan kunnailla* muistuttavat Suomineidon helmasta ja kodin menetyksestä.”

Kaikkiaan esityksiä on tähän mennessä nähty kuudella paikkakunnalla, loppuvuodeksi on buukattuna jo neljä esitystä. Reilun tunnin mittainen elämys on ollut tunteikas kokemus niin esiintyjille kuin yleisöllekin.

”Esityksen lopussa kyöneleet ovat kimaltavat kuulijoiden silmissä eivätkä ne ole kaukana esiintyjienkään kohdalla”, Saura tunnustaa.

Tästäkin huolimatta yleisöltä saatu palaute on tuntunut häkellyttävältä. Erityisesti mieleen on jäänyt teatteriesityksiä arvioimassa ja palkitsemassa toistakymmentä vuotta olleen henkilön sähköposti.

”Hän kehui esityksen vahvaa tunnelmaa ja toimivaa kokonaisuutta. Tapahtuma kuulemma sopi juuri tähän aikaan ja antoi lohtua, että tästäkin selvitään.”

ARIELA SÄKKINEN

Esityksen musiikista vastaavat (takaa vas.) Päivi Hauhtonen, Tuija Saura, Minna Lempiäinen ja Tiina Wallenius sekä Elina Ukkonen (edessä vas.) ja Fredriika Santanen. (Kuva: Elias Ukkonen)

FÄLTPOST

KENTTÄPOSTIA

Seuraava lehti ilmestyy 1.12.2022

aineistopäivä
31.10.2022

Veteraanien leskille ystävätoimintaa Kouvolassa

Eturivissä vasemmalta Rauha Eronen, Raili Karvinen, Kaija Hänninen, Aili Rämä, Elvi Toivari ja Tuula Jauhiainen. Takarivissä Anna Leskinen, hoitaja Sari Järvelä, Marja-Liisa Seppälä, Inkeri Anttila ja hoitaja Taina Ramula.

Marraskuussa 2021 Kymenlaakson Sotaveteraanipiiri ry:n sosiaalineuvoja **Päivi Rantala** istui liiton sosiaalineuvojen neuvottelupäivillä kuuntelemassa esitystä Ystäväpiiristä, jonka toimintaa Vanhustyön keskusliitto on kehittänyt jo kuudentoista vuoden ajan.

Rantala innostui Ystäväpiirin ideasta ja tämän vuoden maaliskuussa veteraanien leskille suunnattu toiminta päästiin käynnistämään Kouvolassa, Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin ja Sotainvalidien Kymen piirin toimiessa sen taustatukena.

Ennen kuin Ystäväpiiritoimintaa päästiin aloittamaan, osallistuivat Rantala sekä sotainvalidien neuvontapalveluissa toiminut **Tuija Kurki** Vanhustyön keskusliiton järjestämään monipuoliseen ohjaajakoulutukseen. Ryhmän toiminnan ajan ohjaajat pitivät oppimispäiväkirjaa, jonka kautta heille nimetty mentori seurasi, neuvoi ja tuki ohjaajia.

Osallistujat haastateltiin

Ryhmän alkamisesta ilmoitettiin paikallislehdissä ja ohjaajat haastattelivat mahdolliset osallistujat.

”Valinnoissa huomioitiin kokonaisvaltaisesti haastateltavan elämäntilanne, jossa yksinäisyys oli yksi tärkeistä kriteereistä”, ohjaajat kertovat.

”Toiminnan kantavana teemana oli luontolähtöisyys, mikä huomioitiin kaikkien kokoontumiskertojen sisällön suunnittelussa. Ryhmä muodostui kuudesta osallistujasta ja kokoontumiskertoja oli kaksitoista. Mainiot tilat kokoontumisille saatiin Kouvolan kaupungin Porukatalosta. Koska kyseessä oli pilottiryhmä, tuki Sotainvalidien Veljesliitto kuljetusjärjestelyissä.”

Rantala toi askartelutarvikkeet ja kahvipullat.

”Ystäväpiiriä ei vedetä, vaan ohjataan: Siihen osallistuvat saavat itse ehdottaa ja toivoa tapaamisten sisällön”, Kouvolasta muistutetaan.

”Niinpä kevään aikana laulettiin, lausuttiin runoja ja aforismeja, kerrottiin vitsejä, muisteltiin menneitä, askarrettiin, huomioitiin juhlapyhät, vietettiin hattujuhlaa ja yhdet huomattavat syntymäpäivät. Kevään lopulla tehtiin retki Voikkaan Virtakivelle ja vaikka sää oli tiheysateinen ja hieman kolea, maistui grillausmakkarat ja kaikilla oli mitä iloisin mieli.”

Kokoontumisia odotettiin

Rantala ja Kurki kertovat perjantaisia ystäväien tapaamisia odotetun innolla.

”Perjantai on kuulemma viikon parhain päivä, koska tämä ryhmä kokoontuu silloin”, iloitsivat ohjaajat saamastaan palautteesta.

”Toinen taas kertoi, kuinka elämäntilanne oli muuttunut, kun Ystäväpiiri on auttanut uudelleen kiinnittymään elämään. Yksi osallistuja puolestaan kiitteli ryhmän piristyneen. Uusille ystäville on ollut tarvetta: Monella ovat ystävät jo poismenneet”, Rantala ja Kurki huomauttavat.

”Puhetta riitti kaikesta mahdollisesta, ilolla ja huumorilla höystettynä, ja usein tila raikui naurusta. Välillä myös herkistytettiin ja hiljennettiin, saattoipa silmäkulmaan nousta kyynelkin. Ystäväpiirille laadittiin myös yhteiset pelisäännöt, joista tärkeimpinä huomioitiin keskinäinen kunnioitus ja luottamuksellisuus.”

Ystäväpiiristä saadut kokemukset olivat niin positiivisia, että toimintaa päätettiin jatkaa myös syksyllä.

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN
KUVA: TUIJA KURKI

Sinikka (vas.), Liisi, Riitta ja Inkeri ovat kokeneet toiminnan hyvänä ja Kouvolasta kannustetaankin kehittämään vastaavanlaisia ryhmiä muuallekin Suomeen.

Seppelpartiossa valmiina lähtöön sotaorvot Aimo Välimaa ja Marja Mäkikyrö, sotaveteraani Olavi Puranen ja reserviläinen Unto Salmijärvi.

Lapin veteraanien viimeinen kirkkopäivä

Lapin sotainvalidien vuosikokouksessa päätettiin järjestää vielä alueellinen kirkkopäivä. Paikaksi valikoitui Pello. Vähentyneen veteraanijoukon lisäksi mukaan kutsuttiin sotaorvot.

Kirkkoherra **Riittaleena Tuomen** johtamassa juhlamessussa saarnasi emeritusarkkipiispa **Jukka Paarma**, jonka saarna keskittyi veteraaneille tärkeisiin asioihin.

”Kirkkopäivissämme lipun lisäksi sen kantaja ja kunniavartiossa seisovat ovat tunteneet syvän yhteyden kunniajoukkoon. He olivat valmiit taistelemaan ja jopa henkensä antamaan isänmaan vapauden edestä. Lippu juhlistamme synnyttää meissä yhä kiitollisuutta.”

Lisäksi ohjelmassa oli **Tarja Ylitalon** lauluesitys sekä Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtajan **Heikki Karhun** sanat, joissa hän loi katsauksen viime aikojen koettelemuksiin.

”Koronaepidemiasta ei ehditty selviytyä, kun Ukrainan sota synnytti toivottomalta tuntuvan myrskyn lähes koko maailmassa. On jälleen ollut aika toistaa sodan kokeneitten miesten kertaamaa opetusta: Suomi on hyvä maa, se on paras paikka meille suomalaisille. Sen paras puolustaja on Suomen oma kansa.”

PAAVO KORTENIEMI
Rovasti, Pello

En stund tillsammans med veteranänkor

Under tre dagarna fick deltagare njuta av god mat, rehabilitering, fotvård, massage och andra behandlingar (Bild: Tuula Harjunpää)

Nitton veteranänkor från Vasaregion samlades ihop i juni för En stund tillsammans och vilken förmån det var att få tillbringa några dagar med både bekanta och nya människor!

Verksamhetsledare i Vasa Krigsveterandistrikt **Tuula Harjunpää** var dragare för gruppen och hon ordnade första kvällen en information och välkomstmöte. På mötet berättade distriktets kassör **Gunne Lax** om flera emigrantöden, som ingick i Koskös historik.

En annan uppskattad programpunkt var när distriktets socialrådgivare **Camilla Westerlund** berättade om förmåner som också gäller veteranänkor och -hustrur, samt hur viktigt det är att höra till en veteranförening för att få del av förmånerna, som innebär t.ex. understöd för glasögon, ögonläkare, tandläkare, reparation av tandproteser eller tillverkning av nya proteser.

HARRIET FAGERHOLM
en veteranänkas dotter

Sotaveteraaniliiton kevään 2022 huomionsoitukset

Sotaveteraaniliitto järjesti perinteisen ansiomitaliensä jakotilaisuuden Katajanokan Kasinolla 10.6.2022. Kuten yleensä, nytkin huomion kohteena olleet henkilöt edustivat laajaa kirjoa veteraanityötä ja liittoa merkittävästi tukeneita tahoja.

Pitkän linjan vaikuttajista voi mainita suurlähettiläs **Pekka J. Korvenheimon**, Sodan ja rauhan keskus Muistin hallituksen puheenjohtajan **Ilkka Juvan** sekä nuoremasta päästä Kenttäpostia-lehden graafikon **Matti Halosen**. He vaikuttavat veteraanityöhön kovinkin eri tulokulmista, mutta yhtä kaikki erittäin merkittävällä panoksella.

Erkki Merikallio kutsuttiin XXX Liittokokouksessa 31.5.2022 Sotaveteraaniliiton kunniajäseneksi. Hän oli tuolloin estynyt matkustamaan Tam-

pereelle, mutta pääsi nyt vastaanottamaan kunniajäsenyyden ja siihen kuuluvan kunniakirjan. Sotaveteraaniliitto kiittää ja onnittelee huomionsoituksen saaneita.

Suomen Sotaveteraaniliiton hallitus myönsi Sotaveteraanien kultaisen ansioristin kaikkiaan 40 ja Sotaveteraaniliiton ansiomitalin 36 sotaveteraanityön päämäärien hyväksi toimineelle henkilölle. Lisäksi Suomen Sotaveteraaniliiton kunniastandaari myönnettiin varapuheenjohtaja **Kari Salmisel-**le Valkeakoskelta.

Liitto luovuttaa ansiomitalejaan kaksi kertaa vuodessa. Kevään huomionsoitukset annetaan valtakunnallisen sotaveteraaniviikon tietämillä, syksyn ansiomerkit taas liiton vuosipäivän yhteydessä.

Sotaveteraanien kultainen ansioristi voidaan myöntää tunnustuksena liiton tarkoituksien hyväksi tehdystä erittäin merkittävästä ja pitkään jatkuneesta työstä.

Sotaveteraaniliiton ansiomitali voidaan puolestaan myöntää sotaveteraanityön päämäärien hyväksi kauan ja an-

siokkaasti tai muutoin merkittävästi toimineelle henkilölle, joka ei ole sotaveteraani, sekä sotaveteraanille, joka on sanotuin tavoin toiminut muussa yhteydessä kuin liiton tahi sen jäsen-tai tukiyhteisön antamissa luottamustehtävissä.

Sotaveteraanien kultainen ansioristi myönnettiin seuraaville henkilöille:

Yrjö Ahola, Lappajärvi
Pasi Alho, Tampere
Kurt Antskog, Tukholma
Christian Creutz, Padasjoki
Hans-Göran Gabrielsson, Espoo
Pertti von Hertzen, Hämeenlinna
Heimo Iivonen, Heinola
Raimo Kinnunen, Kouvola
Marketta Kivisaari, Enskede
Vilho Koskela, Hämeenkyrö
Hannu Koskinen, Lahti
Veli-Pekka Lehtinen, Lahti
Lauri Leinonkoski, Kivijärvi
Arvo Metso, Kouvola
Annikki Mäki, Hattula
Erkki Mäkilä, Tuusula
Kalervo Mäkinen, Lieto
Jarmo Mäntyharju, Mäntyharju
Armi Oinonen, Miehikkälä
Ulla Posti, Hamina
Veikko Raig, Tallinna
Juhani Reentilä, Lahti
Aimo Reinikainen, Tampere
Kaija-Leena Riippa, Kannus
Artur Roopalu, Tallinna
Juhani Sainio, Joensuu
Inga Saraste, Tampere
Pirkko Sinkkonen, Handen
Teuvo Strandman, Joensuu
Unto Suomalainen, Raahen
Liisa Söyriä, Salo
Kirsti Talke, Orivesi
Hely Teittinen, Joensuu
Anja Tikkala, Joensuu
Jukka Torstila, Hollola
Hannu Tyrkkö, Parkano
Risto Vatanen, Sonkajärvi
Pertti Vuorio, Salo
Nils Wallenius, Kyrkslätt
Aarre Öörni, Lappajärvi

Sotaveteraaniliiton ansiomitali myönnettiin seuraaville henkilöille:

Maija Björkbacka, rouva, Kannus
Arja Grönfors, hoivatyöntekijä, Parkano
Matti Halonen, graafikko, Vantaa
Jouni Heikkinen, rovasti, Muhos
Anna-Mari Hietala, Orivesi
Matti Hilska, toimittaja, Lahti
Anu Immonen, yliluutnantti, Hattula
Satu Jekälä-Blomqvist, toiminnanjohtaja, Helsinki
Ilkka Juva, puheenjohtaja, Helsinki
Reijo Juvonen, puheenjohtaja, Hollola
Jorma Kallio, tapahtumatoiminnan koordinaattori, Lappeenranta
Kaarlo Katajisto, hallintojohtaja, Seinäjoki
Kimmo Kopra, yliluutnantti, Hämeenlinna
Janne Korva, pizzapaistaja, Kuusamo
Kaisu Koskue, kirjailija, historioitsija, Hämeenlinna
Satu Kovero, kirjastosihtööri, Lappeenranta
Eija Kultanen-Käkelä, eläkeläinen, Kuusamo
Anki Kylämaa, sairaanhoitaja, TH, Lahti
Piia Lindeman, yrittäjä, Hollola
Jyrki Mattila, kaupunginjohtaja, Hyvinkää
Leena Mattila, diakonissa, SH AMK, Lahti
Anne Nurminen, toiminnanjohtaja, Helsinki
Anna-Mari Osmä, FM, kirjastonhoitaja, Lappeenranta
Pekka Pajarinen, yrittäjä, Kouvola
Timo Pirttijärvi, eläkeläinen, Kuusamo
Rauno Pyykkönen, metsätyönjohtaja, Suomussalmi
Pekka Rintala, pankinjohtaja, Seinäjoki
Alpo Rissanen, matkailusihtööri, Suomussalmi
Heikki Salo, Juupajoki
Kaj Silfvast, Lappträsk
Karl Stockmann, ekonomie magister, Helsingfors
Lauri Toivanen, everstiluutnantti, Hämeenlinna
Pirjo Tolvanen, toiminnanjohtaja, Joensuu
Petri Tyrkkö, lehtori, Parkano
Pertti Vainionpää, kaupunginjohtaja evp, Joensuu
Kimmo Ylikangas, teologian tohtori, kirkkoherra, Kouvola

Palkittuja yhteiskuvassa Katajanokan kasinon Jääkäri-kabinetissa. Vasemmalta Ilkka Juva, Pirjo Tolvanen, Anne Nurminen, liiton pöytälipun saanut Reserviläisliiton varapuheenjohtaja Kari Salminen, Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Erkki Heikkinen, Erkki Merikallio, Pekka J. Korvenheimo ja Matti Halonen.

50 VUOTTA SITTEN

Veteraani-lehdessä 50 vuotta sitten

Kaikella on mittansa

Sanotaan Jumalan pitävän huolen siitä, ettei yksikään puu kasva mittaansa pitemmäksi. Miten lieenee pienuuden suhteen, kuka siitä huolehtii, siitä ei sananlaskussa mainita. Kaikki on kuitenkin mitallista tässä maailmassa, senhän me tiedämme. Niin myös ihmisen ikä – veteraaniminkin. Voiko sitten ihminen itse vaikuttaa ikänsä mitaan?

Kun tällä hetkellä pystymme hallitsemaan monia, ennen voittamattomina pidettyjä sairauksia, joudumme kohtaamaan uusia ja ennen tuntemattomia. Ympäristötekijöillä on ratkaiseva merkitys ihmisen elämään ja terveyteen. Ja näihin seikkoihin voivat ihmiset itse, demokraattisessa yhteiskunnassa, hyvin pitkälle vaikuttaa.

Meidän tulisi silloin tällöin tarkkailla itseämme, asettaa itsemme ikään kuin silmälläpidon alaiseksi. Tutkiskella onko mahdollisesti jossakin mennyt vikaan. Terveys on myös tahdon asia. Jos koemme elämämme mielekkäänä, lisää se meissä intoa ja alati uutta uskoa. Eri toten vuosia rintamaoloissa palvelleiden veteraanien tulisi aina muis-

taa, etteivät ne vuodet menneet jälkeään jättämättä ja siksi terveys ei enää vanhetessa kestä mitä sattuu.

Sosiaaliset olomme ovat viime vuosina merkittävästi parantuneet, se meidän on ilolla myönnettävä. Myöskin vaikeimmassa taloudellisessa asemassa oleville veteraaneille olemme saaneet tiettyjä, joskin vähäisiä etuisuuksia. Nämä kaikki osoittavat, että eteenpäin ollaan menossa.

Kaikki merkit viittaavat tällä hetkellä siihen, että pyrkimykset pysyvän rauhantilan aikaansaamiseksi saa yhä enenevässä määrin kannatusta. Ja tämä antaa toivoa, sitä tarvitsemme. Kaikella on mittansa, toivottavasti sodillaakin. Uskokaamme siis, että sodan mitta on täysi, ja minä rauhassa rakennamme sen rakennamme kalliolle. Pyrkikäämme näin tekemään omassa elämässämme.

(Katkelmia Leo Mikkolan
pääkirjoituksesta Veteraani 8/13.10.1972.)

Pesupalvelu Hans Langh Oy
Piikkiö

MG-Trans Ky
Porvoo

Kettumäki Oy
Pudasjärvi

Er-Ra Metall Oy
Pöytyä

Muoviura Oy
Riihimäki, www.muoviura.fi

Maanrakennus Javanainen Oy Riihimäki	Sähkötyö Matti Tennilä Ky Rovaniemi	SALON TILIPALVELU OY
Saukrast Oy Soini	SOTIEMME VETERAANEJA KIITTÄEN SOMEROLTA!	Tainan Lähimmäispalvelu Oy Säkylä
Kalevan Isännöinti Oy Tampere	TK Tili ja Laskenta Oy Tampere	Finnsukellus Oy Tampere
Kilsa Tools Oy Toijala	Korja-Kumi Oy Tampere	Hämeen Kuljetus Oy Tampere, www.hameenkuljetus.fi
Tarvasjoen Metall ja Teräsromu Oy	Rakennuspalvelu Teknorak Oy Turenki	HUISKULA OY
SOTIEMME VETERAANEJA KIITTÄEN TURUSTA!	Kuljetus T. Lemström Tuusula	www.alco.fi
Konekorjaus Laaksonen Oy Tuusula	J-Trading Oy Ab Vantaa	JT-Export Oy Ltd Varkaus
VARKAUDEN PUU OY	JJ-Konehuolto Oy Ylistaro	AV-Palvelut Tykkimies Oy Ylöjärvi

SANAKILPA

14.6. ilmestyneen Kenttäpostia-lehden kilpailusana oli ”JUOKSUHAUTA”. Hyväksytyjä sanoja löytyi vaikuttavat 183 kpl, jotka on lueteltu alla olevassa luettelossa.

J	juoksu johtua jaos	juosta joku joustaa	juusto joutaa jauhatus	jako jutaa joka	jakso joutua juutas	jata juhta	jauho juksata	johtaa jakaus
U	uhata ujutus	uhka uskoutua	uhkaus	uhkua	usko	uskoa	ujous	uhota
O	ohjata osata	ohjaus ostaa	ohja osua	ohjas otsa	ohjautua otus	ohjus otaksua	oksa ostaja	ohut ohuus
K	kuohu kahju kohaus kotsa kostua kutsuja	koju kastua kohtaus kuoha kasa kutoja	kota kato kohta kuohu kauhoa kautsu	kuha katsoa kohtu kuohua kajota	kaaso katu kohu kusta kaaos	kaasu katua kutu kutoa katos	kaato kauha kuja kajo kutsu	kahjo kauhu kostaa kajaus kutsua
S	saos soutaa suoja suotaa	saha soutaja sotu	saota soutu sotku	sata suhata suojata	sato sujua sauhuta	satu sujut saju	sauhu suka suojautua	sota suku sukuhauta
U								
H	hauta hoksata huutaa hoku	haju hosua huuto hukata	haaskuu housut huutaja hujaus	hajota huoata hauska hajotus	haku huojua hautua huoku	haukotus huokua hosa hutu	hautaus hutsu hako	hautoa houkutus haka
A	aatos autuus	ahjo ajatus	ahtaus aukoa	ajos asuja	asua	astua	auto	autuas
U								
T	taos tuho tuoksua tuku	tuska takoa tukos tuhkaus	tasku takuu touhu	tuhka taksa tuohus	taajuus taso takaus	tahko tauko taus	taho tuhaus toughukas	taju tuoksu tujaus
A								

Kaikkien vastanneiden kesken arvottiin kolme kirjapalkintoa. Arpaonni suosi seuraavia vastanneita: Jukka Hietanen Heinolasta, Sirkka Valkama Pohjasta ja Marja-Liisa Seppälä Pöntäneeltä.

Onnittelumme voittajille!

Seuraava kilpailusana on ”MERIVOIMAT”.

Lähetätkää vastauksenne perjantaihin 4.11.2022 mennessä osoitteeseen Sotaveteraaniliitto, PL 600, 00521 Helsinki tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi.

Muistakaa kirjoittaa vastauksen yhteyteen lähettäjän nimi ja osoite. Kuoreen merkintä ”sanakilpa”. Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme kirjapalkintoa.

Tässä vielä säännöt:

Hyväksyttäviä sanoja ovat suomen kieleen vakiintuneet Kielitoimiston sanakirjan hyväksymät substantiivit perussijansa yksikössä (esim. koti, sukka), ellei sana ole monikollinen (sakset) sekä perusmuotoiset verbit, adjektiivit, pronominit, konjunktiot ja adverbit. Emme hyväksy erisnimiä tai apusanoja. Sanassa on oltava vähintään neljä (4) kirjainta.

Veteraanikeräyksen piiripäälliköt yhteiskokouksessa Tampereella

Sotiemme Veteraanit I Sotiemme Naiset -keräyksen piiripäälliköt kokoontuivat elokuun puolivälissä Tampereelle vuotuisille piiripäällikköpäivilleen. Kaksipäiväisessä, osallistujien kiinnostavaksi kiittemässä ohjelmassa luotiin katsaus niin veteraaniliittojen tämänhetkiseen tilanteeseen, varusmieskeräyksen tulevaisuuteen kuin Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen rooliin veteraanikeräyksen tukityössä.

Osallistujat haastettiin Kiss Consultingin kehitysjohtajan **Jaana Tuomilan** johdattamina mietti-

mään keräyksessä muun veteraanityön kentän lailla väistämättä edessä olevaa muutoksen aikakautta.

Avoimia kysymyksiä on paljon. Jatkuuko keräys ja jos, niin missä muodossa? Miten sen jatkuminen ”oikeutetaan” yleisölle? Mikä on keräyksen rooli perinnetyön aikakaudella? Ja ennen kaikkea, ryhmätyöt nostivat esiin, miten perinne saadaan konkretisoitua sellaiseksi, että ihminen paitsi kokee sen itselleen relevantiksi, myös haluaa olla sitä tukemassa.

ARIELA SÄKKINEN

Veteraanikeräyksen varainhankinnan päällikkö Pia Mikkonen oli tyytyväinen päivien herättämään keskusteluun.

Veteraanivastuu kiitti Päijät-Hämeen rauhanturvaajia

Lahden piirin keräyspäällikkö Seppo Vohlonen kertoi osanottajille mottikirveen historiasta. (Kuva: Markku Selonen)

Päijät-Hämeen Rauhanturvaajat ry on vuosien varrella kunnostautunut veteraanien hyväksi tehtävissä talkootyössä.

”He ovat jo vuosia olleet tukenamme veteraanityössä – kirjaimellisesti hartiavoimin. He ovat muun muassa olleet joka vuosi kunnostamassa kummankin veteraaniyhdistyksen majaa, minkä ansiosta veteraanit ovat saaneet jatkaa heille tärkeitä kokoontumisia ja rentoutumishetkiä tutulla ja rakkaalla paikalla”, Sotiemme Veteraanit I Sotiemme Naiset -keräyksen Lahden keräyspiirin päällikkö **Seppo Vohlonen** kertoo.

”Sama oli tänäkin vuonna – kävivät juuri tekemässä vielä ison kasan

halkojakin, että kaikki on valmiina veteraanien tulla. Me olemme ajatelleet, että miten oikein heitä kiittäisimme heidän panoksestaan ja kun tänä vuonna tulee kuluneeksi 80 vuotta niistä legendaarisista ensimmäisistä mottitalkoista, niin siitähän me se idea sitten saatiin!”

Niinpä liki 70 päijäthämäläistä rauhanturvaajaa sai heinäkuussa kutsun majalle, jolla tällä kertaa heidän yllätyksekseen juhlistettiin heitä. Jokainen sai rintapieleensä alkuperäisen kirvesmerkin mukaan valmistetun tarkan (ja numeroidun!) jäljennöksen ja tarinan siitä, kuinka kunniakasta historiaa tuo hieno merkki mukanaan kantaakaan. (AS)

Steripolar

Vireyttä pidettiin ryhmässä yllä niin yksilö- kuin ryhmäjumpan muodossa.
(Kuva: Haanojan Palvelukeskus)

Virkistystä veteraanien leskille

Veteraanien lesket ovat usein jääneet sivuun, kun veteraanien etuisuuksia ja palveluita määritellään. Maaliskuun alussa 2022 aloitti ryhmä veteraanien leskijäseniä Kouvolassa Haanojan Palvelukeskuksessa Kaatuneiden Muistosäätiön tuen rahoittamana virkistystilaisuuksien järjestämisen.

Palvelukeskus oli yksikön johtajansa Anne Koivulan johdolla laatinut yhdeksänhenkiselle ryhmälle mielenkiintoisen ohjelman, jossa

on kokoonnuttu 1-2 kertaa viikossa eri aktiviteettien pariin. Näihin on sisältynyt mm. ulkoilua, rentoutus-, jalka- ja käsihoitoja, erilaisia pelejä, bingoa ja jopa naurujoogaa.

Monipuolinen ohjelma ja mukava yhdessäolo keräsi osallistujilta paljon kiitosta ja toiveen siitä, että kokoontumisia jatkettaisiin vastaisuudessaakin.

TEKSTI: TOIVO HARTIKAINEN

TAPAHTUMAT

Sotiemme veteraanien kirkkopäivät Kymenlaaksossa

02.10.2022 klo 10 Kymin kirkossa

Messu

Sepeleenlasku

23.10.2022 klo 10 Kouvolan Keskuskirkossa

Messu

Sepeleenlasku

Ruokailu

Päiväjuhla, puhe emerituspiispa Voitto Huotari

06.11.2022 klo 10 Hamina Mariankirkko

Messu

Sepeleenlasku

**KAIKKI
PAKKAUKSEEN**

Rintamaveteraaniliiton myyntiartikkelit

Hinnasto

	osastolle	yksityiselle
Onnitteluadressi tekstinä Parhainta onnea	6,00	8,00
Suruadressit 3 eri värssyvaihtoehtoa ja 1 jossa vain teksti Muistoa kunnioittaen	6,00	8,00
Onnittelukortti 2 erikokoista korttia kannessa Onnea, sisällä Lämpimimmät Onnentoivotukset	3,50 2,50	3,50 2,50
A5 kortti A6 kortti		
Osanottokortti kannessa valkoisia ruusuja ja kynttilä ja teksti Lämmin osanotto, sisällä Suruun osaa ottaen	2,50	2,50
A6 kortti		
Rintamerkit hopeanvärinen jäsenmerkki	5,00	6,00
Liiton hautamerkki pronssinvärinen, pyöreä, halkaisija 6,5 cm	15,00	15,00
Liiton pöytäviiri marmorijalusta	30,00	35,00
Tinalautanen liiton logolla - halkaisija 21 cm, seinään kiinnitettävä	50,00	50,00
Solmio - tummansininen	20,00	20,00
Solmioneula kullanvärinen, liiton logo	20,00	20,00

Toimitusaika 1 viikko

Kaikkiin lisätään postikulut.

Tavaratilaukset: **Rintamaveteraaniliitto ry**
PL 600
00521 Helsinki
puh. 050 543 8787

Joulukortit 2022

Lähetä lämmin joulutervehdys Suomen Sotaveteraaniliiton joulukorteilla

118. Ujo tonttu

119. Jouluilta

121. Joulun lämpö

122. Kuusi

221. Joulun lumous

222. Matkalla

322. Valoa ikkunassa

321. Pakkasaamu

420. Lyhdyn lämmössä

520. Jouluksi kotiin

Vaihtuva lajitelma

Tiedustelut ja tilaukset: puh. 041 315 0196
riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi
Verkkokauppa palvelee osoitteessa:
www.sotaveteraanit.fi

Toimintaamme voi tukea
myös ostamalla kirjeen-
sulkijamerkkejä, arkissa
20 merkkiä.

20€
/arkki

TLAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600, 00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Puhelinnumero:

.....

Nro pkt.....

Nro pkt.....

Nro pkt.....

Nro pkt.....

Nro pkt.....

lajitelma pkt.....

Jos tilaamanne kortti on loppunut,
korvaamme kortin toisella
mallilla. (rasti ruutuun) ☐

Kortit toimitetaan pakattuina:

10 kpl:n lajitelma (vaihtuva lajitelma)

10 kpl:n pakkaus (10 samaa korttia)

12€
/pakkaus

KÄYNTIOSOITE: Ratavartijankatu 2 A, Helsinki